

ΑΠΟΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

Εκδιδόμενον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ

ὑπὸ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ,

ὑπαρχικοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ παρὰ τῇ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

« Δύο τὰ ἄλλα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις δεδοσθαι χεῖλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ ὁδὸν ἀμαρτωλῶν ἀφανεῖ. »
(Πυθαγόρας) (Ψαλμ. 145.)

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ Γ.

(ΙΟΥΝΙΟΣ)

ἸΚΤΗΡΙΑ 3.

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.

1857.

ΑΠΟΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις δέδοται κάλλιστα τὸ τε ἀληθεύειν καὶ τὸ εὐεργετεῖν » (Ποθαγόρας) α Ὅρφανον καὶ χήραν ἀναλήψεται β καὶ ὁδὸν ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. (ψαλμὸς 145 § 9.)

Α Γ Γ Ε Δ Ι Α .

ΔΙΑ τοῦ ὑποδ. ΣΚ'. Νόμου τῆς 24 Ἰαννουαρίου τοῦ 1853 ἐτους συνεστήθη ταμεῖον ὑπὲρ τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ἡμέρας. Διὰ τοῦ νόμου τούτου προσδιορίσθη κρῆσις τις ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἀξιωματικῶν, ἡ δὲ κρῆσις αὕτη, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μόνον τακτικὸν εἰσόδημα τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ταμείου, εἶναι τόσον σμικρὰ, ὥστε μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ταμείου τούτου, τὰ κεφάλαια αὐτοῦ ἀνέδρασαν μόλις ἐπὶ δραχ. 145,944,2)00.

Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς μέχρι τοῦδε συνέδραμεν ἐκτάκτως τὸ ταμεῖον τούτου, ἥτοι τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν στρατιωτικῶν, οἵτινες ὑποκύπτοντες εἰς πλείστας ὅσας κακουχίας τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, γίνονται θύματα ὑπὲρ τοῦ θρόνου καὶ τῆς φιλετίας πατρίδος, τολμώντες προσφέρομεν ἡμεῖς, οἱ μὴ ἔχοντες ἀργύρια, τοὺς κόπους ἡμῶν ἐκδίδοντες ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τοῦ στρατοῦ, σύγγραμμα στρατιωτικῶν περιοδικῶν, ἐπιγράφομενον ΑΠΟΜΑΧΟΣ.

Τὸ σύγγραμμα τούτο μέλλει ἐκδοῖσθαι ἀπὸ τῆς 1ης μηνός, καὶ σύγκαισθαι ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων, ἢ καὶ πλείονων, ἐὰν αἱ συνδρομαὶ συγχωρηθῶσι τῷ τούτῳ.

Ἐκτός τῶν ἰδίων ἀρθρῶν, ἢ καὶ τῶν ἐρασιζοιμένων ἐκ ζήνων περιοδικῶν συγγραμμάτων, ὁ Ἀπομάχος μέλλει ἔχειν τὰς στήλας αὐτοῦ δωρεὰν ἀνοικτάς εἰς πάντα βοήθην τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν, ὅσας, ὡς καὶ ἡμεῖς, θέλησῃ νὰ προσφέρῃ τὰς διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις.

Τὰ ἄρθρα, ὅσα τυχόν πεμφθῶσιν, ἵνα καταχωρισθῶσιν εἰς τὰς στήλας τοῦ Ἀπομάχου, πρέπει νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφήν τοῦ συντάκτου, νὰ ὦσι δὲ ἐπιστημονικὰ, εἰδικὰ, στρατιωτικὰ, φιλολογικὰ, ἢ ἀποβλέποντα τὴν βελτίωσιν τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, διατηρουμένων τῶν ὅρων τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας.

Αἱ ἐπίσημοι ἀγγελίαι τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ὁμοίως ταυγάνουσι δημοσιεύσεως, μέλλουσι δημοσιεῦσθαι ὑπὸ μόνου τοῦ Ἀπομάχου.

Πᾶν ἄρθρον φέρον πολιτικὸν χαρακτῆρα εἶναι ἀπαράδεκτον. Οἱ θέλοντες νὰ γράψωσιν ἄρθρα εἰς τὸν Ἀπομάχον, ὀφείλουσι ν' ἀποστέλλωσι τὰ ἄρθρα αὐτῶν πρὸς τὸν ἐκδότην ἐτηρητικῶς, τὰ δὲ μὴ φέροντα ὑπογραφήν μέλλουσι θεωρεῖσθαι ἰδιοκτησία τοῦ Ἀπομάχου.

Ἡ συνδρομὴ γίνεται ἐπὶ ἕξ τοῦλάχιστον μηνῶν, ἡ δὲ μηνιαία τιμὴ αὐτῆς προσδιορίζεται, διὰ μὲν τοὺς ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας εἰς λεπτά 50. διὰ πάντα δὲ ἄλλον εἰς δραχμὴν.

Ἡ συνδρομὴ χορηγεῖται, ὑπὸ παντός στρατιωτικοῦ, διὰ μηνιαίας ἐκ τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ κρατήσεως ὑπὸ τῶν σχετικῶν ταμείων, ἕντινα ἀποστέλλουσι τὰς κρατήσεις διὰ γραμματίων κατὰ τριμηνίαν πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν ἐπιτροπὴν.

Οἱ συνδρομηταὶ πάσης ἄλλης τάξεως προκαταβάλλουσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν ἐπὶ ἀποδείξει τοῦ αὐτοῦ ταμείου.

Ἡ δαπάνη τῆς συντηρήσεως τοῦ Ἀπομάχου θέλει χορηγεῖσθαι ἐκ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ συνδρομῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ταμείου, μενούσης διὰ τῷ τούτῳ ἀπολόγου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὁ Ἀπομάχος ἀνταλλάσσεται ἀντὶ πάσης ἐτημερίδος καὶ παντός ἄλλου περιοδικοῦ συγγράμματος.

Τὸ πρῶτον φύλλον τοῦ Ἀπομάχου ἐκδοθήσεται ἅμα τῇ ἐπιτροπῇ τῶν ἀγγέλων. Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Φεβρουαρίου 1857. Ὁ Ἐκδότης Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ.

Ἰππολοχάρης τοῦ πυροβολικοῦ Βιογραφὴς κατὰ τῷ Ἰπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

Τεύχος Α'. ΑΘΗΝΗΣΙ, τῇ 30 Ἰουνίου 1857 Ἀριθ. 3.

Σύνοψις τῶν κατὰ τὴν Κριμαίαν πρωτίστων πολεμικῶν συμβάντων (1).

Ἀμ' ἀπεφασίσθη ἀπόβαισι τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, συγκεντρωθέντων ταχέως τῶν ἔργων, κατεβλήθη πᾶσα σπουδὴ μετὰ βαρυτάτης ἐχευμθίας πρὸς ἀσφαλῆ καὶ ἀφινιδιον ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου τούτου σκοποῦ, ὥστε καὶ τὴν προσοχὴν αὐτῆν τῶν Ῥώσων εὐκόλως ἐστρέψαμεν ἀλλαγῷ. Διότι, ἂν καὶ προὔπηρχεν ἡδὴ ὑπόκωφός τις θροῦς τῆς προσεχοῦς καταγίδος, οὐδαμῶς αὐτοὶ ἐφαντάσθησαν τότε ὅτι συνέβη μετ' ὀλίγον, καθὼς οὔτε οἱ Αὐστριακοὶ τῷ 1800 ἐπίστευον ὅτι ἄλλος Ἀνιθίας ὁ Ναπολεὼν κατέβαινε ὅσον οὐπω βαγδαίως ἐκ τοῦ ὕψους τῶν Ἄλπεων εἰς τὰς τερπνάς καὶ διαγελώτας τῆς Ἰταλίας πεδιάδας.

Ἐπιστρεψάσης τῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις ἐπέμφθη πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν παραλίων τῆς Κριμαίας, ἐπανελθόντων δὲ εἰς τὰ τάγματα καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, ὅσοι διεσώθησαν ἐκ τῆς κατὰ τὴν Δοβρούσκαν χολέρας, ἐγένετο οὐδὲς ἢ ἀναγκαία παρασκευὴ πρὸς ἀπόπλουν. Οὕτω διετάχθη μὲν ἡ κατασκευὴ κλινῶν καὶ φακέλλων ὑπὲρ τηλεβολοστασίων, περιεμένετο δὲ ἐκ Τουλῶνος καὶ ἡ πολιορκητικὴ ἀποσκευὴ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο ὑπόψια μὴ βραδύνη, ἐστάλησαν καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀξιωματικοί, ὅπως συγκροτήσωσιν αὐτοσχεδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ναυστάθμου καὶ δευτέραν ἀποσκευὴν τοιαύτην. Ἡ τάξις τῶν μηχανικῶν παρεσκεύασε κοφίνους καὶ φακέλλους, οἱ δ' ἐργάται ἤρξαντο ἡδὴ γυμναζόμενοι περὶ τὰς πολιορκητικὰς ἐργασίας.

(1) Ἐπειδὴ ἀξιωματικοὶ τινες, ἀξιεπαινοὶ ζηλωταὶ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης, ἐξήτησαν ἔκθεσιν τινὰ τῶν περιπετειῶν τοῦ τελευταίου πολέμου, ἐνομίσαμεν καθῆκον ἕνα συνάψομεν τὰ κεραλαιωδέστατα τῶν ἔργων αὐτοῦ εἰς δύο, ἢ τρία ἄρθρα ἀλληλοδιαδόχως ἐκδοθήσόμενα.

Σ. Μ.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ναυτικὸν συγχρόνως τότε ἐξησκαίτο περὶ τὰ τῆς ἀποβάσεως καὶ ἐπιβιβάσεως πειράματα καθόσον ὡς μὲν πρὸς τὸ ὑλικὸν καὶ τὴν εὐψυχίαν τοῦ στρατοῦ ὀλίγη ὑπῆρξεν ἀνεψυχία, τὸ δὲ σκόλον δὲ ζήτημα ἦτο ἡ ταχῆα καὶ ἐγκαιρὸς ἀποβίβασις τοῦ πυροβολικοῦ, ὅπως διατεθῆν κατα τηλεβολοστοιχίας γρηγοροῦτε εὐθὺς ἐὰν ἐκάλει χρεῖα. Πολλῶν δὲ γενομένων δοκιμιῶν, ἐπιβιβάσθησαν σπουδαίως εἰς πλοιάριον ἐν τηλεβολῶν ἐπὶ κιλίθιαντος, ἐν κυλιστὸν ζήγα- στρον πολεμεφροδίων καὶ οἱ ἵπποι δύο ἀλαξῶν. Ταύτου δὲ τοῦ πρώτου ἀποτελέσματος συντελεσθέντος, συμπεριελήφθησαν ἐντὸς δικρότου ἀτμοκινήτου ὀλοκληρὸς τηλεβολοστοιχία, ἄνθρωποι, ζῶα, πυροβολικὸν, ἀμάξαι καὶ ἐφοδία. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα ἐφαίνετο ἤδη κλυ- μένον, παρηγγέλη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ ναυπηγία πασῶν τῶν ἀναγκαίων πρὸς μετακομιδὴν τοῦ πεδινῶ πυροβολικοῦ πλοιαρίων.

Ἡ δὲ διοικήσις ἐν τούτοις προηποβίβαζε ζωοτροφῶν ἐτακτοποιί- τὰ τῆς ὑπηρεσίας καὶ συνήθριζεν ἐν Βάρνα ἱκανὸν ῥιθὸν πλοίων πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐφοδίων. Πάντα ταῦτα διήρκεσαν καθ' ὅλην τὴν Αὐγούστον μῆνα. Τοιοῦτοτρόπως ὕστερον ἐπιβιβάσθησαν ὡς 25 000 πεζικοῦ δηλ. τέσσαρες μυριαρχαὶ ἐκ 40 ταγματῶν συμπληρῶντων 24,250, ἄνδρας ἐκ τῶν εἰρωστο ἐρών, τὰ δὲ λοιπὰ στρατευῶντα κατελείφθησαν ἐν Βάρνα διηρημένα εἰς τάξεις κλπ.

Μετὰ ταῦτα ἐκηρύχθη μὲν τῇ 25 Αὐγούστου ἡμερησία διαταγή τοῦ στρατάρχου Σαιντ Ἀρνὼ φανεροῦσα τὸν σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας, ἐδόθησαν δὲ καὶ αἱ ἀναγκαῖαι παραγγελίαι πρὸς ἀναχώρησιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο φόβος μήπως προσβάλλῃ ἡμᾶς ὁ Ῥωσικὸς σιόλος, ἐξ πλοῖα πολεμικὰ ἐδέχθησαν μόνον 700 πεζοῦς, τὰ δὲ ἄλλα 13 — 1800, τὸ μηχανικὸν συγκεῖμενον ἐξ ἐνὸς λόχου ὀπορομοποϊῶν καὶ ἐξ λόχων ὀρυκτῆρων ἐπιβιβάσθη ἐπὶ δύο ἀτμοκινήτων δικρότων καὶ ἐνὸς σκευφόρου. Αὐτὰ τὰ πλοῖα ἐλάτῶν προσέτι καὶ 13 ἀμάξαι, διπλοτανίδας, κυκλοειδεῖς ἐσχάρας, κλίμακας κτλ. 6,000 γεμιστοῦς κοφίνους, 10,000 συνήθεις φακέλλους, 18,600 ἐργαλεῖα σκαπανέων, 5,000 στείλαις, 30,000 ὀπτὰς πλίνθους (τοῦβλα) 100,000 σακκία, καὶ 513 ἵπποι κτλ.

Ὡς μηδενίως ἐλπίζομένης προηγεῖα: ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῆς Κριμαίας, ἐ-εμφῆσαν 1 000,000 μερίδες ἀλευροῦ, διπλοῦ καὶ ἄλα- τος, 1,500,000 ὀρυζης, σαχάρου καὶ κροφῆ, 240,000 κρέατος πρὸσφατου, 450,000 λίπους γοισου, 800,000 οἴνου, 30,000 ῥακῆς, 97,000 κριθῆς, ἀχόρου καὶ γόρτου, 1,000,000 ζύλων, 430,000 ἀνθράκων. Τρία δὲ πλοῖα ἐπιπορὶα καὶ ἕτερα σκευαγωγὰ μετ' ἐ- βί- σαν τὸ σύνολον τῶν ἀνδρῶν τῆς διοικήσεως καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν.

Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε πρὸς τούτοις καὶ σιτία πέντε ἡμερῶν

ἀρκοῦντα ὑπὲρ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἤδη ἀποβιβαθέντος· οἱ ἐπίμει- προν δὲ τούτων ἄλλο πλοῖον ἢ Πανδώρα ἔφερε καὶ ἄλλα ἐφοδία 13 ἡμερῶν.

Γενικὸν ἄθροισμα τῶν δυνάμεων τῆς ἐκστρατείας, 1,146 ταξίαρχοι, 29,058 πεζικοῦ, 2,904 ἵπποι καὶ ἡμίονοι, 133 τηλεβόλα (ἐξ ὧν 68 πεδινὰ) μετὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων ἐφοδίων ἀφθῶνως, ἐπιβι- βάσθησαν ἐπὶ 172 πλοίων, δηλ. 15 τρικρότων, 5 δικρότων ἰστιοφό- ρων, 35 μονοκρότων καὶ ἀγγελιαφόρων ἀτμοκινήτων, 80 ἐμπορι- κῶν σκευφόρων βυμουλκούμενων καὶ 35 πλοίων ἐτέρων συγχροτούν- των στολίσκον ἐλαφρὸν ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ ἀτμοκινήτου τῆς πό- λεως τοῦ Περπινιᾶν φέοντος καὶ αὐτοῦ συμπλήρωμα ἐφοδίων.

Ὁ στρατάρχης Σαιντ Ἀρνὼ ἐπιβὰς τῇ 2 ἐν Βάρνα ἐπὶ τοῦ Βεγ- βολέτου (1) ἦλθεν εἰς Βαλτσίκ, ἐκείθεν δὲ μετέβη εἰς τὴν ναυαρχίδα πόλιν τῶν Παρισίων, ὅπου παρῆσαν ὁ κνύαρχος Χάμλεν, οἱ στρατηγοὶ Κάνροβερ, Μκρίμπρεϋ, Θίζω καὶ Βιζώ· Ὁ στρατηγὸς Βοσλέ ἦτο ἐπὶ τοῦ Φριέδλαν, ὁ πρίγκιψ Ναπολέων ἐπὶ τοῦ Βαλμύ, καὶ ὁ στρατ. Φόρεϋ ἐπὶ τοῦ Καφαρελλη.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς παρεσκευάσθη ὁμοίως· ἦτο δὲ συμ- πεφωνημένος ὁ ἐπιβίβασις τεσσάρων μυριαρχιῶν πεζικοῦ ἀρχομένων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν Γεωργίου Βρόουν, δονός Κανταβριγίας, τοῦ Ἀέου Ἡζαν καὶ τοῦ Ρίχουρ Ἰγγλανδ μετ' ἀποσπάματος τῆς μυ- ριαρχίας τοῦ ἱππικοῦ διοικουμένης ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λούκαν. Ἐκτὸς τούτων, ἐστάλησαν 5 πεδινὰ τηλεβολοστοιχία, μία πολιομητικὴ ἀποσκευὴ, καὶ 4 λόχοι ὀρυκτῆρων, τὸ ὅλον 18,000 ἄνδρες πεζικοῦ, 2,000 ἱππικοῦ, 1,000 πυροβολικοῦ καὶ 480 μηχανικοῦ δηλ. = 21—22,000.

Ὁ Ἀγγλος στόλαρχος Δούνδα εἶχε 10 τρίκροτα, 15 ἀτμοκίνητα παντοίων μεγεθῶν, 150 σκευαγωγὰ ἰστιοφόρα καὶ ἀτμοκίνητα· ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων ἐπιβιβάσθη ὅλος ὁ στρατὸς καὶ τὸ ὑλικὸν (2).

Τελὸς μία μυριαρχία Τούρκων ἐξ 7,000 ἀγαθῶν στρατιωτῶν, ἴσου- μένου τοῦ Ἀμέτ πασα, ἐλθοῦσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὅπως συνελίθη πρὸς τὰ τῆς ἐκστρατείας, ἐπιβιβάσθη ἐπὶ 9 πλοίων ὀλω- μανικῶν προεπεβιβαμένων τοῖς Ἀγγλογαλλικαῖς ὥστε σύμπαρ ὁ ἀριθ-

(1) Ἀγαπητὸν ὄνομα ἐνδόξου καὶ μεγαλοφυοῦς γημικοῦ τιμήσαντός τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ναπολέοντος, ὅσον καὶ τὴν πατρίδα ὅλην διὰ πολλῶν ἀνα- καλύψεων καὶ πρακτικῶν ἐφαρμογῶν.

Σ. Μ.

(2) Κατὰ τοὺς ἐπικρατοῦντας· ἐν Ἀγγλίᾳ κανονισμοὺς οὐδέποτε πολεμικῶν πλοίων χρησιμεύει εἰς μετακομιδὴν στρατευμάτων.

μὲς τῶν ἐκστρατευόντων ἦσαν 30,000 Γάλλοι, 22,000 Ἄγγλοι καὶ 7,000 Τούρκοι.

Ὁ δὲ στόλος συνέκειτο ἐκ 15 Γαλλικῶν τρικρ. πλοίων, 10 Ἄγγλικῶν καὶ 9 Τουρκικῶν. = 59,000 μαχητῶν καὶ 34 πλοίων πολεμικῶν παρακολουθουμένων ὑπὸ 50 ἀτμοκινήτων καὶ 300 σκευοφόρων! (1)

Ὁ λόγος τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὸν στρατὸν μετὰ τὴν ἄλωση τοῦ Βομαρσουὺν ἀνέφλεξεν ἐκ νέου τὴν φιλόμαχον αὐτοῦ ὁρμήν· ἀλλὰ διὰ τὴν δυσκολίαν τῶν προπαρρασκευῶν καθυστέρησαν οἱ σύμμαχοι ἡμῶν (Ἄγγλοι) περὶ τὸν ἀπόπλουον. Ὄθεν ὁ πυρίπνοος στρατάρχης ἀναχωρῶν πρῶτος μετὰ τῶν Τούρκων τῇ 5 Σεπτεμβρίου πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἶπε τῷ λόρδφ Ῥάγλαμ ἵνα συναντηθῶσιν ἐν μετεώρῳ πελάγει 40 μίλια μακρὰν τῆς ξηρᾶς πλησίον τῆς Εὐπατορίας, ἢ καὶ περὶ τὸ Βελτσικ αὐτὸ, ἂν τυχόν ἐναντίος καὶ σφοδρᾶ ἀνεμος διεχώριζεν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. Τῇ 7 πρωΐας, δοθέντος σημείου, ὁ Γαλλικὸς στόλος ἐκινεῖτο πρὸς Ν. Α. τὸν δὲ τόπον μεταξὺ ξηρᾶς καὶ αὐτοῦ καταλαβόν ὁ Ἀγγλικὸς ἐφέρετο μετὰ μεσημβρινῶν ἐξ ἀριστερῶν ἡγουμένου τοῦ ναυάρχου Λάϊονος ἐπὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν ἡμέτερος ἔπλεε διηρημένως εἰς δύο στοίχους μακροῦς καὶ καθ' ὁμίλους κατέχοντας δύο σχεδὸν λευγῶν διάστημα· διεστήρουν δὲ ἐκ διαταγῆς οἱ μὲν στοίχοι οὗτοι 1000 ὡς 1500 μέτρων ἀπόστασιν ἐν τῷ μεταξῷ, οἱ δὲ ὁμίλοι 200 μέχρι 300. Τὸ ἐπαύριον μετὰ βραδείαν καὶ ἀπλὴν ναυτιλίαν ὁ Γαλλικὸς στόλος ἦτο ἤδη περὶ 40 μίλια πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Τουρκᾶν· ἀλλὰ μὴ φαινομένου εἰσέτι τοῦ Ἀγγλικοῦ, ἠγκυριβόλησε κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, τὸ δὲ πολεμικὸν πλοῖον ὁ Βαρβολέιος ἐστάλη πρὸς ἀναζήτησιν τῶν Ἀγγλων.

Ἡ μέριμνα τῶν στρατηγῶν πάντων κῦξανεν, ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζον οἱ στόλοι τῶν αἰγιαλῶν τῆς Κριμαίας! ἰδιαιτέρως ὅμως ἦτο περιφρονήσιμος ὁ στρατάρχης Σαίντ Ἀρνὼ ὡς εἰδικώτερον ὑπεύθυνος περὶ τὴν ἐκθάσιν τοῦ πολυηροῦ μὲν, ἀλλ' ἐνδόξου ἐπιχειρήματος, διὰ τοῦτο ἐξητοῦντο πανταχόθεν πληροφορίες. Συμβουλίου δὲ γενομένου τῶν τῶν ναυάρχων καὶ τῶν στρατηγῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου Κραδὸν, ἀπερασίθη νέα τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Χερσονήσου κατόπτεισις ἔνθεν μὲν ὑπὸ τῶν στρατ. Κανροβέρτ, Μαρτίμπρεῦ, Θίρω, Βιζῶ, ἀντιναυάρχων

(1) Ὁ κατάλογος τῶν δυνάμεων, ἐν ἔχοντι ὑπ' ὄψιν, ἐνθυμίζει τὸν τοῦ Ὀμήρου ἀπαριθμοῦντος ἀκριβῶς τὰς τῶν ἐξ Ἀλλίδος ποτε κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατευόντων Ἑλλήνων! Ἄλλ' ἡμεῖς χάριν συντομίας παρατρέχομεν ἐκ ἀνάγκης τὰ καθ' ἕκαστα.
Σ. Μ.

Βουζέ· Βιλιωμέ, ἔνθεν δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ λόρδ Ῥάγλαμ, τῶν Κ. Βουργούνη καὶ Βρόου, ἐπιβουημένων τῶν δύο τούτων πλοίων ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ἐνὸς σκευοφόρου. Οἱ κατοπτρευταὶ ἐγγίσαντες ἠρέυνισαν κατὰ βρῆδᾶν ἅπασαν τὴν ἀκτὴν μέχρι τῆς Εὐπατορίας, ἐπληροφόρηθησαν δὲ ὅτι οὐδεμία ἐγένετο αὐτόθι τῶν ἐγνωσμένων ἤδη πραγμάτων τοῦ λιμένος τῆς Σεβαστουπόλεως μεταβολή. Ἐπὶ τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν ὅμως Ἄλμαν καὶ Κάτταν λόφων μετὰ αὐτῶν καὶ τῆς Εὐπατορίας ὑπῆρχον πολυάριθμοι παρεμβολαὶ (στρατοπέδα) 35,000 ἀνδρῶν ὡς ἔγγιστα καὶ τηλεβολοστασία. Τότε ἐκτὸς τούτων εἶδον ἐν μέτρῳ τῆς Ἄλμας καὶ τῆς Εὐπατορίας αἰγιαλὸν τινα χαμηλὸν καὶ πλατὺν, εἴτε πλαταμῶνα ἐξαίρετως εὖθετον πρὸς ἀποβίβασιν τοῦ στρατοῦ. Καὶ ἐδέθη μὲν τὴν περὶ τούτου γνώμην ὁ Σαίντ Ἀρνὼ, τὸ καθ' ἑαυτὸν ὅμως προέκρινε μᾶλλον κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τῆς Χερσονήσου ἵνα ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ Παλακίου (Βαλουκλαβᾶ) ὅπως ὁρμητὴ ὁμόσε κατὰ τῆς Σεβαστουπόλεως ὡς μὴ ὠχυρωμένης τότε πρὸς νότον, ἀποφεύγων δὲ συγχρόνως καὶ τὰ παρατεταγμένα, ὡς προεῖρηται παρὰ τὴν Ἄλμαν στρατεύματα.

Νομίζομεν λύπης ἄξιον ὅτι ὑπερίσχυε ἄλλη γνώμη ἀντὶ τῆς τοῦ στρατάρχου· διότι εἰσακουσμένης αὐτῆς, πιθανῶς ἔρχοντο οἱ σύμμαχοι εἰς τὸ Παλακίον (Βαλουκλαβᾶ) πρὶν προλαβόντα καταστήσωσιν αὐτόθι τὰ στρατεύματα τοῦ πρίγγιπος Μεντσικὸφ, ἐάν μάλιστα κατελείπετο μία μυριαρχία ἐπὶ τῶν πλοίων παρὰ τὴν Ἄλμαν πρὸς ἀπάτην τῶν ἐχθρῶν. Ἰσως δὲ εἰσῆρχοντο εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς πόλεως, πρὶν ἐπιόρωθῆ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζον στενώχωρον τὸν λιμένα τοῦ Παλακίου (Βαλουκλαβᾶ), ἠγνόουν δὲ ἐξ ἐναντίας παντελῶς τὴν ἐκ τοῦ Καμῆς ὄρου' ὠρέλειαν, παρέβλεψαν οἱ στρατηγοὶ τὴν κατ' αὐτὰ τὰ μέρη ἐπιχειρήσιν.

Οὕτως ὠρίστη ὡς ἡμέρα ἀποβιβάσεως ἡ 14 περὶ τὰς προχῶας αὐτὰς τοῦ ποταμοῦ Ἄλμας.

Τὸ ἔργον ἦτο καὶ δύσκολον καὶ κινδυνώδες· ἐπειδὴ ξένα στρατεύματα ἐμελλον ἵνα εἰσβάλωσιν ἀλληλοδιαδόχως εἰς χώραν, ἣν ὑπερασπίζοντο τεταγμένα ἤδη στρατεύματα. Ἐπειδὴ ὁ πρίγγιψ Μεντσικὸφ διοικῶν μὲν 35,000-40,000 ἀνδρας πλησίον τοῦ ἀποβάθμου, μανθάνων δὲ εὐκόλως τὰ ἐπὶ τῆς παραλίας γινόμενα ὑπὸ τοῦ εὐκινήτου ἵππικοῦ καὶ τῶν κοζάκων, ἐμπόδιζε πιθανώτατα ὅλον τὸ ἔργον τῶν συμμάχων, ἂν ἤθελεν, ἔβριπτε μάλιστα αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἴσως, ἐφ' ὅσον ἐξήρχοντο. Ἀλλ' ἔμως οὐδὲν τούτων ἔπραξεν! οὔτε ἀφῆκεν κἄν, ὅσας θέσεις κατεῖχεν· ἀλλὰ περιμένων καρτερικῶς, ὡς ἐπληθόντες προσβάλωσιν αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ, ἐπίστευεν ὅτι οὕτως ἐνίκα αὐτούς! ἀλλὰ μετὰ ἐξ ἡμέρας νικηθεὶς ἔμαθε πικρῶς πόσον ἠπατάτα!

Λγκυροβολήσαντος τοῦ στόλου τῆ 13 Σεπτεμβρίου μετὰ μεσημέριαν ἐστάλη ἐπίσημον διάγγελμα πρὸς τὸ δικηκτικὴν τῆς πόλεως, αὐτὸς δ' ἀπήντησεν ὅτι οὐδόλως ἀντίσταται πρὸς τὴν ἐπιτέλειον τοῦ σκοποῦ τῶν συμμάχων. Ἐκτοτε τὰ Γαλλικὰ πλοῖα ἔχοντα ἕκαστον κατὰ μέσον ἀνά ἓν δροκρον, ἢ μοδρόκρον ἀποκίνητον παρετάχθησαν πλοσίον τοῦ παραθαλάσσιου ἐπὶ τρεῖς στίχας παραλλήλους ὡς εἰς μάχην. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἡ μὲν πρώτη ἐξτείνετο εἰς 400 μετρα ἔρυσσιν τὴν πρώτην μυριαρχίαν, ἡ δὲ δευτέρα καὶ τρίτη ἔφερον τὴν δευτέραν καὶ τρίτην, ἔπισθεν δὲ ἦσαν συννηροισμένα τὰ ἐμπορικὰ τῆς ἐφοραιοπομπίας πλοῖα περικυκλούμενα εἰς μετέωρον τὸ πέλαγος ὑπὸ τῶν ὀθωμανικῶν φερόντων τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα, ἐπὶ τῶν κεράτων δὲ, εἴτε κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς προεχούσης σειρᾶς καὶ ἐγγύατα τῆς ἐκτῆς ἴσαντο ἀποκίνητα ἐλαφρὰ ἔτοιμα ὅπως καθάρτωσι τὸν τόπον διὰ τηλεβολισμῶν· ἀλλ' ἡ τοιαύτη προφύλαξις ἀπεδείχθη ματαία ὡς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος.

Τούτων γενομένων ἡ Δ' μυριαρχία ὀλόκληρος ἐπ' ἀποκίνητων φερομένη ἀπεπειράθη κατὰ τὸ φαινόμενον ἀποβίβασμον πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Κάτσα, ὅπως κατέχη μετέωρον, οὕτως εἶπεῖν, τὸν ἔλθρον καὶ ἀπορύψῃ τὴν ἀληθῆ ἐπιχείρησιν· διετάχθη ὁμοῦ ἵνα ἐπιστρέψῃ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν ὄρμον τῆς Εὐπατορίας.

Οὕτω κατ' ὀλίγον ἐτάχθησαν πρὸς ἀριστερὴν τῶν Γάλλων καὶ οἱ Ἄγγλοι τὴν αὐτὴν διατηροῦντες τάξιν. Ὁ τόπος τῆς μελλούσης στρατοπεδείσεως ἦτο ὑψωμά τι σχεδὸν ὀριζόντιον 7—8 μέτροις ὑπερκειμένον τῆς θαλάσσης, ἀπολήγον δ' αὐτόθι· εἰς κοιλάδας, εἴτ' ἀποτόμους πέτρας ὀξείας ἐπὶ 3—4 χιλιομέτρα· πρὸς νότον δὲ καὶ βορρᾶν τοῦ ὑψώματος ἐκτεινόμεναι δύο λιμνοθάλασσαι ἀπομονοῦσι σχεδὸν αὐτὸ ἐν δὲ τῷ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ὑπάρχει ἀκτὴ ἀλιτειῆς καὶ ἀμυγδαῆς, ἀρμολιωτάτη πρὸς ἀποβίβασιν· τέλος ἐπέκεινα τοῦ ὑψώματος 5,000 μέτροις πρὸς τὰ ἐνδότερα κεῖται παρὰ τινὰς συστάδας δένδρων κώμη λεγομένη Old - fort (ἀρχαῖον φρούριον, διὰ τὰ ἐρείπια τινος ἀρχαίου φρουρίου).

Ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἐτάχθη κατὰ δύο γραμμὰς, ἐξ ὧν τὴν μὲν πρώτην κατεῖχον αἱ τρεῖς πρώται μυριαρχίαι ἀπὸ τῆς δεξιᾶς λιμνοθαλάσσης μέχρι τῆς κώμης, τὴν δὲ δευτέραν τὸ στρατηγεῖον, ἡ ἀποθήκη τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἡ ὀθωμανικὴ μυριαρχία, ὁ δὲ Ἄγγλικὸς στρατὸς παρηγγέλη ἵνα ταχθῇ ἀποβίβασθεις πρὸς ἀριστερὰν τῆς πρώτης ἡμῶν γραμμῆς καθ' ὑπόταξιν, ἢ γωνιοειδῶς, καὶ σχηματίσῃ τὴν δευτέραν ἐπιφάνειαν μεγάλου πρίωνο· ἔχοντος τὴν μὲν κυρτότητα πρὸς τὴν κώμην, τὸ δὲ κοίλωμα πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ ἐτίθεντο αἱ ἀποσκευαί, αἱ ἐφεδρεῖαι καὶ τὰ ἵππικόν.

Μετὰ τὰς διατάξεις ταύτας ἐκπαθῆσαι εἰς λόγος ἐστήριξε τὴν σημαίαν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Καὶ ἐφάνησαν μὲν καὶ τότε μακρόθεν εἰς τὴν περὶ τὰ Κοζάκοι τιθεῖς καὶ προσοκοπι Ρώσοι, ἀλλ' οὐδὲν ἐξ αὐτῶν προήλθε κώλυμα τῆς ἀποβάσεως ἐκτελούμενης μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

Κατὰ κυλισθείσης δὲ τῆς πρώτης μυριαρχίας μετὰ τὴν ἀπόβασιν, ἠκούσθη μετ' ἀλλαλαχμῶν ἢ φωνῆ, Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ! ἔπειτα ἐκινήθη ὁμοῦς ἡ δευτέρα καὶ τελευταία ἡ τρίτη μέχρι τῆς νυκτός.

Οὕτω τῆ 14 περὶ τὸ ἑσπέρας οἱ μὲν Γάλλοι ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι μετὰ 9 τηλεβόλων ἀπὸ τοῦ Κήρχκερπελ μέχρι τοῦ Ὀλδφορ, οἱ δὲ Ἄγγλοι πρὸς ἀριστερὰν τούτου. Ἐπελθούσης τῆς νυκτός ἡ ταύτη Γαλλικὴ μυριαρχία ἀναχωρήσασα ἀπὸ τῶν προχωρῶν τοῦ ποταμοῦ Κάτσα ἀπησχόλησε τὴν ἔλθρον διὰ τινῶν σφαιρῶν· ἀλλ' ἐκ τούτου ἀνά γε ἡπατήθη ὁ πρίγγιψ Μενταϊκῶφ; (ἀμφιβαλλόμενος) ἢ ἔβλεπε σταθερὰν ἀπορραῖν ἵνα μὴ προὑπαντήσῃ τοὺς συμμάχους, ἀλλὰ περιμενῇ αὐτοὺς ἐπὶ ἰσχυρωτέρων τοποθεσιῶν; (τοῦτο νομίζομεν πιθανώτερον).

Ἡ ἀπόβασιν τῶν Γάλλων ἐξετελέσθη τῆ 16, ἂν καὶ ὑπῆρχον πολλὰ προσκόμματα. Τὰ φορητὰ μάλιστα ζῶα ἀπελύθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὥστε κολυβήοντα κατήτησαν εἰς τὴν ξηρὰν· ἀλλ' οἱ Ρῶσοι οὐδαμῶς ἐφαινότο. Ὄθεν δύο ἀποσπάσματα ἵππων προχωρήσαντα εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισσίας λεύγας μακρὰν τῶν σκινωμάτων συνέλαβον φυλακὴν τινα δώδεκα στρατιωτῶν διοικουμένων ὑπὸ δεκανέως.

Ἀποβιβαθέντων δὲ καὶ τῶν Ἄγγλων τῆ 18, ὁ Κανροβέρτος, Θιβὺν καὶ Βιζὼ ἀπέπλευσαν ἐπὶ τοῦ Βολλάνδου πρὸς κατοπτευσιν τῆς θέσεως τῶν ποταμῶν Ἄλμας καὶ Κάτσα. Μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ὁ στρατάρχης ἐθέλει τὴν Εὐπατορίαν ἐπίκαιρον ἔρυμα ὡς κειμένην κατὰ τὰ πλάγια τῶν Ρώσων, διατάξεν εὐθέως τὴν κατάληψιν αὐτῆς, ἐπιστήσας μὲν φρουράρχον τὸν Ἰλάρχην τῶν ἐπιτελῶν Ὀσμόντην, ὅστις ὑπερὸν ἠρίστευσε διὰ τόσῳ λαμπρᾶς ἀμύνης, ἀρεῖς δὲ δύο λόχους τοῦ τρίτου συντάγματος τῶν ναυτικῶν δυνάμεων βοήθουμένους, χρείας ταχούσης, ὑπὸ τῶν ναυτῶν τῆς Ἰέννης καὶ τινος Ἄγγλικοῦ πλοίου ἄλλου.

Τοιοῦτοτρόπως ἐντὸς τεσσάρων μόνον ἡμερῶν συνετελέσθη τὸ στρατηκώτατον ἀπάσης τῆς ἐπιστρατείας ἔργον· ὥστε θαυμάζομεν πάλιν πῶς ὁ Ρῶσος στρατηγὸς ἀφῆκε τοὺς συμμάχους ἐστρατοπεδευμένους τῶσον εὐθέως καὶ ἀσφαλῶς, μῆτε παρεμποδίζων ὁπωσδήποτε τὰς κινήσεις αὐτῶν! Διότι ὅσον δήποτε ὑπετίθετο ἐπὶ ἀρεῖα ἢ βάσις τῶν ἐπιχειρήσεων, ἄς ἀγελάμβανον, ἐπέφερον ὁμοῦς ὀλέθρια ἀπο-

τελέσματα μετά μίαν νίκην κατά τε τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ καὶ αὐτῆς τῆς Σεβαστουπόλεως (1).

Ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς 19 Σεπτεμβρίου ὁ στρατὸς ὤρμησε κατὰ τῆς Σεβαστουπόλεως βαδίζων πλεσίον τοῦ αἰγιαλοῦ, ὅπου εἶχε τὴν δεξιάν πτέρυγα. Συγχρόνως δὲ ἀπέπλευσε καὶ ὁ στόλος ὅπως διαμμένη πάντοτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνου γραμμῆς. Τὸ σχῆμα τῆς πορείας ἦτο βόμβοειδές, ὁποῖον παρεδόθη ὁ στρατάρχης Bugeaud κατὰ τὴν περίφημον μάχην τοῦ Ισλῦ. Καὶ τὸ μὲν ἄκρον, εἴτε τὴν κορυφήν αὐτοῦ ἀπετέλει ἡ πρώτη μυριαρχία, τὸν δὲ βόμβον ἡ τετάρτη καὶ ἀμφοτέρων τὰ τέσσαρα συντάγματα ἐφέροντο κατ' ἀραιὰς φάλαγγας, διατηρουμένου τοῦ αὐτοῦ σχήματος· ἡ δευτέρα μυριαρχία ἐκινεῖτο ἐκ δεξιῶν, ἡ δὲ τρίτη ἐξ ἀριστερῶν ἐσχισμέναι εἰς δύο φάλαγγας ἀνὰ μίαν καθ' ἐκάστην μεραρχίαν (2) καὶ τὰ συντάγματα δὲ εἰς φάλαγγας ὁμοίως ἀραιάς. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἐκάστης τῶν μεραρχιῶν τούτων ἐσύροντο τακτικῶς τὸ πυροβολικόν, τὰ μυριαρχικά νοσοκομεῖα καὶ ἡ ἀποσκευή· Κατὰ δὲ τὸ κέντρον αὐτῶν τοῦ βόμβου ἦσαν τὸ γενικὸν νοσοκομεῖον, τὸ ἀπόθετον πυροβολικόν, τὸ μηχανικόν καὶ ὑλικόν αὐτοῦ καὶ ἡ ἀποσκευὴ τῆς στρατιᾶς ὅλης· ἔπειτα παρηκολούθει ἡ Ὀθωμανικὴ μυριαρχία κατὰ δύο φάλαγγας ἔχουσα τὰ ἐφόδια ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ τῆς τετάρτης μυριαρχίας. Τελευταῖον δὲ οἱ Ἄγγλοι ἤρχοντο πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡμῶν καὶ ὀπίσω φάλαγγιδόν.

Καταντήσας περὶ μεσημβρίαν ὁ στρατὸς εἰς τοὺς λόφους τοῦ Βουλγανὰκ μετὰ τεσσάρων λευγῶν ὁδοιπορίαν ἐπὶ τόπου παντελῶς ἐρήμου εἶδε πρὸς τὴν νότιον ὄχθην τοῦ βύακος αὐτοῦ φυλακὴν τινα Κοζάκων, οἵτινες ὅμως διεσκορπίσθησαν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς ἀνεργίνετο, ὥστε διαδῆς τὸ βεῦμα κατέξευξεν ἐπὶ τῶν ὑψιμάτων δύο λεύγας μακρὰν τῶν Ρώσων. Τότε αἱ τρεῖς πρώται Γαλλικαὶ μυριαρχίαι ἐξετάχθησαν εἰς δύο γραμμὰς, ὥστε ἡ μὲν δευτέρα αὐτῶν εἶχε τὸ δεξιὸν κέρα κατὰ τὴν θάλασσαν ἔμπροσθεν τοῦ χωρίου Ζαυρουκ, ἡ δὲ πρώτη κατεῖχε τὸ κέντρον, ἡ δὲ τρίτη ἐξ ἀριστερῶν συνήπτετο μετὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ. Ἡ τετάρτη μυριαρχία εἰς δύο ὡσαύτως διηρημένη τάξεις ἔμενεν ὡς ἐφεδρὸς κατόπιν τῆς

(1) Ἀναμφιβόλως ὁ Ρώσος στρατηγὸς ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἀσφαλῆ ὡς πρὸς τὴν νίκην, καὶ ἐμακαρίζετο ἴσως βλέπων τοὺς συμμαχοὺς ἔρχομένους ὅπως συντριφθῶσι κατὰ τὰς θέσεις αὐτοῦ· καθόσον ἐνόμιζεν ὅτι μετὰ μίαν ἀποτυχίαν κατεστρέφοντο. Τοιαῦτα ὄνειροπολῶν εἴλασεν ἀντὶ τοῦ ἀποκροῦσαι αὐτούς.

(2) Ἰδὲ τὸν πίνακα τῶν διαγραμμάτων ἀριθ 1.

πρώτης πρὸς τὴν κλιτὸν τῆς ὄχθης. Ἀλλὰ καὶ ἡ Τουρκικὴ μυριαρχία ὁμοίως διετέθη ὀπισθεν τῆς δευτέρας μυριαρχίας, παρεμβολοῖσα μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ τῆς τετάρτης τὸ στρατηγεῖον, τὰς ἐφεδρείας τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ μηχανικὸν καὶ τὴν ἀποσκευήν.

Ἐν τῆς τοποθεσίας ταύτης ἐβλέπομεν ἤδη τὰς τάξεις τῶν Ρώσων. Ἡ γῆ χαμηλοῦται αὐτόθεν κατ' ὀλίγον μέχρι τῆς Ἄλμας, ποταμοῦ, οὗτινος τὴν μεσημβριὴν ὄχθην κατεῖχον οἱ ἔχθροί. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο πολεμίων στρατῶν καὶ πρὸς ἀριστερὰν τοῦ Γαλλικοῦ ἐφάνη σῶμά τι ἱκανῶς πολυάριθμον διμύχων καὶ Κοζάκων. Ὄθεν εὐθύς τὸ Ἀγγλικὸν ἱππικὸν ὤρμησε κατ' αὐτὸν μετὰ μιᾶς συστοιχίας ἐλαφροῦ πυροβολικοῦ, εἴτε κανονιστοῖς. Ὁ στρατάρχης ἔπεμψε πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ μίαν ἐκ τῶν δύο αὐτοῦ ἱππικῶν συστοιχιῶν ἀλλὰ μετ' ἀμοιβαίους τινὰς πυροβολισμοὺς οἷτε δὶμάχοι καὶ οἱ Κοζάκοι ἀποχωρήσαντες ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην, ὥστε περὶ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς ἐσπέρας τὸ ἱππικὸν τῶν Ἀγγλῶν ἐπέστρεψεν.

Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ἐτάχθη μακρὰν τοῦ στρατοῦ αὐτοσχεδιάσασα πρὸ ἑαυτῆς προχώματά τινα, εἰς δὲ τὴν ἐπαύριον ἀπερασίθη γενικὴ ἐφοδος.

Ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ συνέκειτο ἐκ 30 ταγμάτων (μέρους τοῦ 5 καὶ 6 σώματος καὶ τῆς ἐφεδρείας) 60 ἰλῶν καὶ 2 ὡς 3000 Κοζάκων, ταῦτέστι 40,000 τὸ ὅλον ἔφεραν 80 τηλεβόλα πεδινὰ καὶ τινὰς τηλεβολοστοιχίας μεγάλης διαμέτρου· κατεῖχε δὲ τόπον τοσοῦτον ἰσχυρὸν, ὥστε ὁ προῖξ. Μεντσεικὸφ ἐνόμιζεν αὐτὸν καὶ ὅλως ἀπρόσβλητον. Ὁ ἀρχιστρατηγεῖ τῶν συμμάχων δυνάμεν ἐνέκριναν ἵνα ὑπερβάλωσι τὸ μὲν ἀριστερὸν κέρα τῶν Ρώσικου στρατοῦ διὰ μιᾶς τῶν ἡμετέρων μυριαρχιῶν βοηθουμένης ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὸ δὲ δεξιὸν διὰ τῶν Ἀγγλῶν, ὀρμῶντος τοῦ λοιποῦ Γαλλικοῦ στρατεύματος κατ' αὐτοῦ τοῦ κέντρον.

Ἀλλὰ πρὶν παραστήσωμεν τὴν μάχην, νομιζομεν ἀναγκαίαν τοπογραφίαν τινα τοῦ χωρίου, ὅπου συνεστράθη.

Ἐκεῖ ὡς 12 χιλιομέτρων διάστημα ἀπεχώριζε τὰ κινήματα ἡμῶν ἐπὶ τῆς Ἄλμας, ποταμοῦ, ὅστις βίον ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀνατολῆς πρὸς ὄπισθον καὶ δύσιν σχηματίζει ἀγνώστῃ τινα 5,000 μέτρα πρὶν ἐκβάλῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἔμπροσθεν μικρᾶς κώμης λεγομένης Βουρλουκ, αὐτόθεν ἐφέρεται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς. Ἀλλὰ 1000 μέτρα πρὸ τῆς κώμης διέρχεται καὶ ἑτέραν μικρὰν κώμην Ἀλματαμὰκ καλυμμένην, μεταξὺ δ' αὐτῶν τῶν δύο συστρέφεται πολλὰς ἐλικροειδῶς. Οὕτως ἐπὶ τοῦ Βαλγανὰκ, ῥεῖθρου, οὗ πλησίον ἠύλιζετο ὁ συμμαχικὸς στρατὸς μέχρι τῆς Ἄλμας, ὁ τόπος ἦτο πικνταχοῦ ὁμαλὸς καὶ ὀριζήντης, ἐκτὸς αὐλακῆς τινος ὀριζήντος τὰς Γαλλικὰς καὶ Ἀγγλικὰς ἐμπρο-

αθροισμακώς. Παρὶ τὸ κέντρον ὑψοῦτο λόφος ὀπισθοῦν πλατὺς, ἀπὸ τήνδε τὸ ἐξέλιτο; ἐξαιηλοῦτο μέχρι τῆς δεξιᾶς, ἢ βορείου ὄχθης τῆς Ἄλμας, ἐξ ἐναντίας δὲ ἡ μεσημβρινή, εἴτε ἀριστερὰ ἢ το ἀπὸ τῆς ὑψιφωμένη ἀπὸ 100 μέχρις 120 μέτρων ὑπεράνω τῆς κοιλάδος, γίνεσθαι δὲ μάλιστα δυσβάτους καὶ κρημνώδης πλησίον τῆς θαλάσσης. Ὁ πέραν τοῦ ποταμοῦ τόπος ἦτο πρὸ τοῦ πολέμου πλήρως κατοικηθὲν ἀμπέλων, δένδρων καὶ περιβόλων· ἀλλὰ μετὰ τὸ Βουρλοῦκ καὶ κατέναντι τοῦ χωρίου ἢ κλισίης ὑπάρχει ὀμαλοτέρα εὐρίσκειτο δ' αὐτόθι καὶ μικρὴ τις κοιλάς ἀρχομένη ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ὑψομοτος. Ἐν γὰρ ἡ γῆ φαίνεται ταπεινωμένη ἀνεπαίτητως ἐφ' ἑσσαν μακρυνόμεθα τῆς Ἄλμας, διὰ τριῶν ὁδῶν ὑπερβαίνει τις τῆς φαικας δυσχωρίας· πρῶτη τούτων ὑπάρχει ἢ εἰς Σιβασιτοῦπολιν φέρουσα, ἣτις διερχομένη τὸ Βουρλοῦκ ὑπερβαίνει τὴν Ἄλμαν ἀπὸ λιθοκρίστου γεφύρας καὶ καταντῶν εἰς τὰ εἰρηνεῖα ὑψώματα τῆς πλαγίων τῆς κοιλάδος· ἡ δευτέρα κειμένη καθ' ἐν χιλιόμετρον κατωτέρω τελετῆ εἰς πόρον περικλειόμενον ὑπὸ βραχυδῶν ἀνωμολιών, αἵτινες κλίνουσιν εἰς τὰ κάτω ἢ δὲ τρίτη διερχομένη τῆς Ἄλμας διακρίνει τὸν ποταμὸν καὶ φέρεται ἀμέσως πρὸς τὸ ἀνώτερον λόφον, ἀλλὰ δι' ὄχθων τρισούτων τραχείων καὶ δυσβάτους ὥστε οἱ Ῥώσοι μὴ πιστεύοντες ὅτι διαβιβάσονται αὐτόθεν στρατεύματα ἀφῆκαν ἐλεύθερον τὸν δρόμον τούτον. Παρὰ τὴν ἐκβολὴν τῆς Ἄλμας εὐρίσκειτο σύρτις ἄμμος παρατηρηθεῖσα ἤδη ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ τῶν κατὰ θάλασσαν πρὸς ἀπὸ τῆς δεξιᾶς, δι' αὐτῆς δὲ ὁ στρατὸς τῆς Βοσκῆς διεβίβασε τὸ πρὸς τῆς δευτέρας αὐτοῦ μεραρχίας. Ἡ ταξὶς τῆς εὐρύτεως αὐτῆς καὶ τοῦ Παρθενίου, εἴτε Λουκούλ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὑπάρχει λόφος, οὗ τινος ἢ πρὸς νότον κλισίαι μένει ἀφανισμένοι δὲ ὑψώματα τινὰ διακρίνονται μακρόθεν, ἐξ ὧν τὸ πρὸς τὴν δεξιᾶς στεροῦν τοῦ στεροῦ τοῦ Ἀλταματάκ ἐφερον ἤδη κατεσκευασμένον τηλεγράφον.

Ἐπιφλοῦμενος ἐκ τῆς ἀρμοδίας ταύτης τοποθεσίας ὁ πρίγγιψ Μερκὺρ εἶχε τεταγμένον οὕτω τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Ἀριστερόθεν κατὰ τὰς ἐσχατίας ὑπῆρχεν ὁ ἄριστερος τὰ ἐξωτερικὰ πλάγια τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ πτέρυγος ἐξετείνοντο εἰς τὸ στερόν τοῦ Ἀλταματάκ ἐπὶ βάχεως τινος τοῦ λόφου· τὸ κέντρον ἦτο ἀπὸ τῆς δεξιᾶς καὶ πρὸ τοῦ τηλεγράφου κατὰ δύο γραμμὰς, ἡ δεξιὰ κειμένη κατὰ τὴν ἐπιφλοῦσιν, εἴτε ἀρκύων τῆς Ἄλμας εἶχε καλὴν συστοιχίαν τοπομαχικῶν δώδεκα τηλεβόλων προσβάλλουσαν τὴν κοιλάδα. τὸ χωρίον καὶ πρὸς τὸ πρῶτον, ἢ τὴν προσπέλασιν τοῦ ποταμοῦ, συνέκειτο δὲ αὐτὴ ὡς ἐπὶ πλείστον ἐξ ἱππικοῦ ὀπισθεν τῶν δεξιῶν τοῦ κέντρου καὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος ὑπῆρχον ἰσχυραὶ ἐφεδραὶ· τέλος ἢ κατὰ τὸν

ἔκτου ἐθαλλοῦ ἀμπελοῦ ἐπ' ἑδράου ὀμαλοῦ μέχρι τῆς ὄχθης τῆς δεξιᾶς, κατεχετο σπαρθὸν ὑπ' ἀκροβολιστῶν καὶ εἰκηνήτου πυροβολικοῦ. Ἐξ ἑσσαν ἡμελλασεν ὁ πρίγγιψ ὡς περιττοῦ κατ' αὐτὸν πράγματος, ὅτι τοῦ καταστῆσαι ἀπὸ τῆς δεξιᾶς τὰ ἄκρα τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ πτέρυγος, εἴτε διὰ τεχνικότητος τῶν δυνάμεων ἐκτάξως, εἴτε διὰ φυσικῶν ἐμπυδίων. Ἀλλ' ἡ μυριαρχία τοῦ Βοσκῆς ἐπέσειν αὐτὸν πόσον ἢ το ἡπικημένους. Νομίζω ἀδικιάτους ὡς πρὸς πολυάριθμον σῶμα τῆς μετὰ τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ δευτέρου πόρου πλησίον τοῦ Βουρλοῦκ κλισίαι, συνεκέντρωτον, ὡς εἶδομεν, πρὸς τὰ κάτω καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ τοῦ χωρίου ἀπασαν οὐτοῦ τὴν ἄμυναν. Νέρος ἀκροβολιστῶν κρυπτομένη ὀπίσω τῶν ἀφίρων στροφῶν καὶ λοφωμάτων τῆς κοιλάδος περιέμενον ἡμᾶς. Ἡ πρώτη γραμμὴ τῶν ταγματῶν ἀνεπτυγμένων κατὰ τὸ ἡμισυ τῆς ὄχθης ἦτο κυρία τοῦ ποταμοῦ· πυροβολοστικάς δὲ ἐξέπεμπον διαζωστικά πυρὰ κατὰ μέτωπον καὶ πλαγίως πρὸς πάσα; τῆς δεξιᾶς μέχρι τοῦ βήθους τῆς κοιλάδος· τέλος ὀπισθεν αὐτῆς τῆς γραμμῆς δευτέρα ἄλλη καὶ ἐφεδραὶ φαλαγγίδων συνηθροισμέναι ἐκάλυπτον τὴν κορυφὴν τῶν λόφων ἀπὸ τοῦ τηλεγράφου μέχρι τῶν ἀπεναντι τοῦ Βουρλοῦκ ὑψωμάτων.

Τῇ 20 Σεπτεμβρίου ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἐξηγήθη πρωτὰς· διότι ἐκινώσκοντες πάντες ὅτι ἐπιληπτικῶς τέλος πρὸς ἔχθρον τρισούτω δυσκόλως ἀποντώμενον. Ἡ ὁρμὴ ἦτο μεγάλη, αἱ διαταγαὶ ἐδόθησαν καὶ τὸ σχεδίου τῆς μάχης ὠρίστη ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν συμμάχων. Αἱ πτέρυγες ἐμελλον εἶνα κινηθῆσαι περὶ τὴν πέμπτην καὶ ἡμισίαν ὥραν, τὸ δὲ κέντρον περὶ τὴν ἐβδόμην.

Ἡ μυριαρχία τοῦ Βοσκῆ ἐκτελοῦσα τὰ παρηγγελμένα ἐκινήθη ἐγκαίρως ἀλλὰ βραδυποροῦσα παραλλήλως πρὸς τὸν ποταμὸν ἐπὶ δύο φαλάγγων. Ἐξ ἀριστερῶν αὐτῆς ἐσύροντο αἱ τηλεβολοστοιχίαι, αἱ ἐποσκευαὶ καὶ ἡ Τουρκικὴ μυριαρχία ἐπὶ μιᾶς φαλάγγος. Ὁμίχλη πυκνὴ ἀπέκρυπτε τὴν κίνησιν ταύτην· ὁ δὲ στρατάρχης διεβεβίβασε τὴν πρώτην καὶ τρίτην μυριαρχίαν εἰς δύο γραμμὰς, ἐπεὶτα δὲ ἐκτάξας τὴν πρώτην μεραρχίαν ἐκείτη; μυριαρχίας, τὴν δευτέραν φαλαγγίδων κατὰ τάγματα, τὴν πρὸς τὸ κέντρον κατὰ τὸ κέντρον, τὴν δὲ τετάρτην μυριαρχίαν ὡς ἐφεδρον, ὀπίσω δὲ ἔχων τηλεβολοστοιχίας ἐφεδρῶς παρεσκευάζετο εἰς κίνησιν τοῦ στρατοῦ. Ἀλλ' ἔμαθεν ἐξ αἰφνης ὅτι ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἦτο ἀετοίμαστος, ὅθιν διετάχθη στάσις. Συνεντεύξωος δὲ γανομένης περὶ τὴν 9 ὥραν τοῦ στρατεύου καὶ τοῦ λόρεν Ρήγλιν, ἐκρίθη ἀναγκαία ἢ ἀναβολὴ μέχρις ἐνδεκάτης καὶ ἡμισείας. Τότε δοθέντος τοῦ παρηγγέλλματος, κινεῖται ἅπασ ὁ στρατὸς, σῶμα ἀκροβολιστῶν φέρεται εἰς τὰ ἐμπροσθεν καὶ κατὰ μέτωπον τῆς μάχης, τὸ δὲ πυροβολικὸν καὶ τὸ νοσοκομειὸν διαμένοντι

όπου ἐτάχθησαν. Ἡ τετάρτη μυριαρχία βαδίζει κατόπιν τῆς τρίτης ἐπὶ μιᾷ γραμμῆς κατὰ συντάγματα φαλαγγηδόν και οὐλαμούς, εἰς ἀπόστασιν δὲ ἐνωμοτιῶν, διαμενουσῶν τῶν πυροβολοστοιχιῶν κατὰ τὸ κέντρον. Ἡ ἐφεδρεία τοῦ πυροβολοκικου και τοῦ μηχανικοῦ, αἱ δύο ἱπποκίνητοι πυροβολοστοιχίαι κατέχουσι τὰ δεξιὰ τῶν σωμάτων τοῦ στρατηγοῦ Φορέυ. Ὁ στρατηγὸς Βοσκὲ ἐπαναλαμβάνει τὴν πορείαν ὑπ' ἀκροβολιστῶν ἐξασφαλιζόμενος, προχωρεῖ δὲ κατὰ 1500 μέτρα ἐπέκεινα τοῦ μετώπου τῆς πρώτης και τρίτης μυριαρχίας. Ἐκάστη τῶν μεραρχιῶν αὐτοῦ σχηματίζει φάλαγγα πυκνὴν ὑπὸ πυροβολοστοιχίας βοηθουμένην ἢ Τουρκικὴ μυριαρχία ἔπιται, δύο ταγματίων παραπεμπόντων τὴν ἀποσκευὴν και πορευομένων κατὰ τινε ἀπόστασιν κατόπιν τῶν δεξιῶν τῆς μυριαρχίας τοῦ Κανροβέρτ.

Ἡ ἀριστερὰ τῆς παρατάξεως κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων προβαλόντων κατὰ δύο φάλαγγας βαθείας ἐχούσας ἐν μέσῳ τὸ πυροβολοκικόν. Τὸ ἱππικόν, αἱ ἱπποκίνητοι τηλεβολοστοιχίαι αὐτῶν και τὸ σύνταγμα τῶν καρδινοφόρων κατέχουσι τὰ πλάγια και τὸ μέτωπον, συνεχόμενα μετὰ τῶν ἀκροβολιστῶν τῆς πρὸς τὰ ἀριστερὰ Γαλλικῆς μυριαρχίας.

Οἱ Ἄγγλοι ὅμως ὡς μεθοδικότεροι ἡμῶν ἐπορεύοντο βραδύτερον ὅθεν ὅπως μὴ χωρισθῶσιν οἱ δύο συμμαχικοὶ στρατοὶ, διετάχθη και ἑτέρα προσωρινὴ στάσις 2000 μέτρα μακρὰν τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. Τότε ὁ στρατάρχης, ἀν και δεινῶς ἐπασχε, παρατηρήσας ἀκριβεστερον τὴν παρατάξιν τοῦ ἐχθροῦ, ὥρισε τελευταίον τὰ πρακτικὰ ὁ δὲ Βοσκὲ βολίσας τὴν ποταμὸν πλησίον τῆς ἐκβολῆς κατεβίβει τὴν μεραρχίαν τοῦ Ἄτμαρ (Autemarre) πρὸς τὴν κόμην Ἄλματαμά, τὴν δὲ μεραρχίαν τοῦ Βουὰτ και τοὺς Τούρκους εἰς τὴν σύρτιν τῆς Ἄλμας. Ἡ κεφαλὴ τῆς φάλαγγος τῆς μεραρχίας τοῦ Ἄτμαρ ἀναβαίνει ταχέως τὴν μεσημβρινὴν ὄχθην και ἀπωθεῖ ἀκροβολιστὰς τινε Ρώσους ἐκπληκτομένους ὅτι ἐκεῖθεν ἤρχοντο οἱ ἐχθροί. Ταχθέντα δὲ εὐθὺς ὑπὸ τοῦ Βοσκὲ τὰ πρῶτα τάγματα, ἀνέβησαν τὰ κατωφερτῆ ὑψώματα, ὡς και τὸ πυροβολοκικόν κατόπιν τοῦ πεζικοῦ, ὥστε τοιοῦτοτρόπως κατεστάθη ἐπὶ τοῦ λόφου. Τότε τηλεβολοστοιχία Γαλλικὴ ἀντικροστῆ πρὸς τὴν ἐκρηξίν δύο Ρωσικῶν πεμφθειῶν εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς ἀριστερᾶς, ὅπως διατηρήσῃ τὴν θέσιν αὐτῆς. Τάγματα δὲ τινε και ἴλαι πολλὰ και τρεῖς τηλεβολοστοιχίαι ἱπποκίνητοι τοῦ κέντρου και τῆς ἐφεδρείας τοῦ προέγγιπτου Μέντσικωφ ἐξελαίνουσι κατὰ τῆς δευτέρας Γαλλικῆς μυριαρχίας. Ἦτο ἤδη πρώτη σχεδὸν ὥρα μετὰ μεσημβρίαν ὅθεν ἅμα εἶδε στρατεύματα τῆς μυριαρχίας τοῦ Βοσκὲ ἔτοιμα ἐπὶ τῶν ἐκ δεξιῶν, ἤκουσε δὲ τὴν πρώτην τῶν πυροβόλων βροντὴν σημαίνουσαν

ὅτι τὸ πρὸς περιβολὴν κίνημα ἦτο ἤδη ἱκανόν, ὁ στρατάρχης διέταξεν εὐθὺς τὸ κέντρον ὅπως προσβάλῃ. Ἦτο ἀνάγκη ἵνα ἐμποδισθῶσιν οἱ Ρώσοι ἐπιπίπτοντες κατὰ τῆς δεξιᾶς ἡμῶν πτέρυγος· ὅθεν ἀμέσως ἐφάνησαν ἀναχωροῦντες ἐκ τῶν πέριξ τοῦ τηλεγράφου, ὅπως ἔλθουσιν εἰς βοήθειαν τῆς ἀριστερᾶς αὐτῶν πτέρυγος.

Ὁ στρατηγὸς Κανροβέρτ ἐπεμψεν εὐθὺς τὴν μυριαρχίαν αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ κατωτέρου πόρου τοῦ Βουρλουκ, διαβαίνει τὴν Ἄλμαν περιφρονῶν πολλὰς δυσκολίας και τὸ φονικώτατον πῦρ τῶν Ρώσων, και τοὺς μύδρους και τὰς βομβίδας τῶν κατὰ τὴν ὄχθην πυροβολοστασιῶν και τὰς βολίδας τῶν ἐκτεταγμένων πολεμικῶν ταγματίων.

Συγχρόνως δὲ ἦλθε και ἡ μυριαρχία τοῦ Ναπολέοντο πρὸς βοήθειαν τῆς τοῦ Κανροβέρτ. ἱπποκίνητος τηλεβολοστοιχία τῆς ἐφεδρείας και τὸ πυροβολοκικόν τῆς τρίτης μυριαρχίας ἀντικρούουσιν ἐπωφελῶς τὰς Ρωσικὰς βολὰς, ἀπευθύνοντα πῦρ τοσοῦτω σφοδρὸν και συνεχές, ὥστε τὰ τάγματα τοῦ ἐχθροῦ τραπέντα ἐπέστραυν κατόπιν αὐτῶν και τοὺς ἀραιωθέντας ἀκροβολιστὰς. Ἡ κεφαλὴ τῶν φαλαγγῶν τῆς πρώτης και τρίτης μυριαρχίας καταλαμβάνει μετ' ὀλίγον τοὺς πρόποδας τῶν λόφων· ἀφεῖσαι δὲ τοὺς σάκκους αὐτῶν κατὰ γῆς ὤρμησαν ἀμρότεροι δρομαίως, και ἀναβρίχόμενοι τὰ πρὸ πολλῶν βράχην ἀνέβησαν τὸν λόφον, ἐνθα ἐσχημάτισαν δύο στίγας.

Ἦτο δευτέρα ὥρα τότε· ὅθεν κρίνας ἀρμόδιον τὸν καιρὸν ὀριστικῆς ἐφόδου κρινούσης μὲν τὴν τύχην τῆς μάχης, διασωζούσης δ' ἴσως και τὸν στρατὸν ἐξεκίνησεν ὁ στρατάρχης και τὴν ἐφεδρείαν. Εὐθέως δὲ αἱ δύο ἱπποκίνητοι τηλεβολοστοιχίαι ἦλθον καλπάζουσαι πρὸς βοήθειαν τοῦ κέντρου, μιὰ δὲ τῶν μεραρχιῶν τοῦ Φορέυ και ἡ τοῦ ἀτρομήτου Λουρμὲλ τρέχουσιν εἰς ἐπικουρίαν τοῦ Κανροβέρτ, ἡ δὲ ἄλλη βαδίζει πρὸς τὴν τρίτην μυριαρχίαν.

Ἀναβάντα εἰς τὸ ὑψωμα τὰ στρατεύματα ταῦτα εἶδον ἐνώπιον αὐτῶν πάντας τοὺς βιαίως ἐκ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ ἀποδιωχθέντας Ρώσους μετὰ πάσης τῆς ἐφεδρείας· Ἄλλ' οἱ ἐχθροὶ κατὰπληκτοὶ ὑπὸ φόβου διὰ τὴν τοιαύτην τόλμην συνήλθον εὐθὺς εἰς τετράγωνον ὅπως ὑπομείνωσι τὴν ἀγνοουμένην ἕως τότε τῶν ἀντιπάλων ὁρμὴν. Ἰππάρχες δὲ μοναδικὸν τοῦτο ἀμηχανίως παραδείγμα καθ' ὅλην τὴν ἱστορίαν τῶν νεωτέρων πολέμων· καθόσον μόνον πρὸς ἱππικὴν δύναμιν βραχδαίως κατ' αὐτοῦ φερομένην ἀνθιστάμενον τὸ πεζικόν ἐν μέσῳ πεδιάδος λαμβάνει τοιοῦτον σχῆμα. Ἄλλ' ὁ πρίγγιψ Μεντσικωφ συνειδεν, ὡς φαίνεται, ὅτι οὐδεμίαν ἄλλην εἶχε σωτηρίας ἐλπίδα. Τότε βεβαίως ἐνόησε και πόσον πολεμικῶς ἠπατήθη μὴ ἀναχαιτίσας, ὡς ἐδύνατο, τοὺς συμάχους ἀποβιβαζομένους ἤδη εἰς τὴν αἰγιαλὸν τῆς Εὐπατορίας. Ὁ καιρὸς ὅμως ἐκεῖνος περῆλθε. Κατὰ δὲ τὴν

3 H

4 B1

προκειμένην δεινὴν περίστασιν ματαίως τὸ μέγα αὐτοῦ τετραγώνου
 στριζόμενον καὶ ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τοῦ τηλεγράφου ἐκπέριπτο
 χαλαζῶδον ἐκ τοῦ κέντρου τῶν βολίδας, τοὺς μύθους, τὰς σφαίρας
 τὰς βυρβιδας. Ἐπειδὴ οὐδὲν ἀναγκαιτίζει τὴν ἀνάγκη των πρὸς
 βαλλόντων ὄρην, τὸν αὐτὸν δὲ ἐν ποδῶν ποιοῦντες πᾶν πρόσωπον
 παρατάσσονται μετ' αὐτοῖς, ἐπαλθόν δ' αἰνιδίως καὶ τὸ πυροβολικὸν
 μετὰ πολλὰς προπετεῖς καὶ ταχείας κινήσεις μεταβάλλεται ἐν ἀκαρπείᾳ
 εἰς τηλεβολοστάσιον.

Ἄμα λοιπὸν εἶδον τὰ ἡμέτερα στρατεύματα ὅτι ἦσαν ἱκανὰ πρὸς
 ἔφοδον, ἐπέπεσον μανιωδῶς κατὰ τοῦ τετραγώνου καὶ τοῦ πυροβο-
 λικοῦ τῶν ἐχθρῶν, ὥστε διαλιθέντες οὗτοι μόλις ἀπέσυραν τὰ τηλε-
 βόλα αὐτῶν, φεύγοντες δὲ προτροπᾶν ἀφήκην ὀπίσω πλῆθος τρα-
 ματιῶν, καὶ νεκρῶν καὶ ὄπλων καὶ ἀπροσχειρῶς ποικίλλης. Ὁπ-
 κυριευθέντος τοῦ τηλεγράφου, τὸ δεύτερον τῶν Ζουζῶν ἐστὶν ἀπὸ
 ἔστησεν ἐπὶ τοῦ λόφου τὸν νικηφόρον ἄετον, συγχρόνως μετὰ τὸ
 πρώτου τῆς αὐτῆς τάξεως (1) καὶ τοῦ 39[†] τῶν πεζῶν, οὗ τινος ὄμο-
 ὁ σημαιοφόρος ἔπεσε τότε πληρωθεὶς ὑπὸ βολιδας.

Ἡ νίκη ἡμῶν ἔκτοτε ἦτο φανερά· ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Βοϊκὲς με-
 τῆς μεραρχίας) τοῦ Ἰ-μαρ κινῶν ταχέως εἰς τὸ ὕψωμα ἀντί-
 ἐπέκεινα τῆς ὥρας πρὸς ἀνωτέρας τοῦ ἐχθροῦ δυνάμει· κατὰ
 τριάκοντα τηλεβόλων συστοιχία ἐξηκολούθει ἐκπέμποσα συ-
 πρᾶ κατὰ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ, μέχρι δὲ τινος καὶ ἐπὶ
 ἵππικῶν τῶν Ρώσων ἐκλόνηζε τὸ δεξιὸν κέρασ· ἀλλ' ἐπι-
 κατακεραυνωθὲν ἐξάφνης ὑπὸ τῶν πυρρῶν ὄλων (ὄβιων) πα-
 ρὰ τὸ Παρβένιον ἄκρον ἀτυοκλήτων πλοίων, κατὰ καὶ ὑπὸ
 τηλεβολοστασιῶν τῆς δευτέρας μεραρχίας, ἀπεχώρησεν. Εὐθὺς
 δευτέρα μεραρχία ὑπὸ τοῦ ἀρχιμήτου αὐτῆς, στρατηγῶ
 κουμένη διαβάσα τοῦ μέρους τὴν Ἀλιαν πρὸς τὴν σφοδρὴν παρετά-
 φνέντος δ' ἄλλοθεν καὶ τοῦ Κάνρομπερ ἐπὶ τοῦ ὕψωματος, ὁ Πο-
 δραξάμενος τῆς εὐκαιρίας καταδιώκει τοὺς Ρώσους πανταχοῦ
 ἠνώθη μετὰ τῆς πρώτης μεραρχίας. Τότε μετὰ τῆς δευτέρας με-
 τοῦ Κάνρομπερ ἀνέβαινε καὶ ἡ ἄρστέρα, ὥστε ὁ γενικό· αὐτός ἀ-
 ματικῶς, ἀν καὶ ἔτυχε φέων τραῦμα ἐξ ὄβιων ἐπὶ τοῦ ὄρου, ἐπὶ
 πάλιν τοῦ ἵππου παρετάσσετο ἔτομος πρὸς τὸν τηλεγράφου,

(1) Οἱ ὀλίγοι τῆς ἀληθοῦς τῶν λέξεων σημασίας, καθὼς καὶ τοῦ
 ματος ἐκάστης γλώσσης· λέγουσι λόγος, στρατιώτης, ἀξωματικῶς τοῦ
 ὄπλου· ἀλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ὅθ' ὁ λόγος, στρατιώτης, ἀξωματικῶς
 τῆς αὐτῆς (ἢ ἄλλης τῆς αὐτῆς) τάξεως, ἢ ὁπίσσεως κατ' Ἀρβανὸν καὶ ἄλλους.

οἱ Ρώσοι συνελκνόμενοι πανταχοῦ ἐφαινότο εἰς μακρὴν ἀπό-
 στασιν κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Σεβαστουπόλεως.

Τούτων γινόμενων κατὰ τὸ κέντρον καὶ τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ἡ
 ἀριστερά ἐξ Ἀγγλων συκροτουμένη ἠδραγαίει δι' ἀκαταπαλαι-
 στοῦ ἀνδρίας. Ἐπειδὴ καὶ τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν, κατ' οὐ ἀντετάσσετο
 ὁ λόγος Ράγλαν ἦτο τὸ ἰσχυρότατον πάσης τῆς Ρωσικῆς παρα-
 τάξεως. Ἐκεῖ ὁ πρίγγιψ Μεντσικῶφ εἶχε συγκέντρους πάσας σχεδὸν
 τὰς δυνάμεις, ὡς μὴ φοβούμενος δῆθεν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος.
 Ἐπειτα συστοιχία τηλεβόλων μεγάλῃ διαμέτρῳ πυροβολουσα πρὸς
 τὴν κοιλάδα τῆς Ἄλμας προσεβαλε τὸ Βουρλόου· ἀλλὰ καὶ ἐφεδρεία
 τοῦ ἵππικοῦ αὐτοῦ ἐμάχοντο. διὰ τοῦτο ἰδὼν ὁ ἐχθρὸς τοὺς ἀκα-
 ταπλήκτους ἡμῶν συμμάχους προχωροῦντας βραδέως ὡς ἐπὶ στρα-
 τιωτικῆς ἐξέτασσεως, ἕκαστος τὸ χωρίον, ὅθεν διήρχοντο ἵνα διαβῶσι
 τὸν ποταμὸν. Ἀλλ' οἱ Ἀγγλοι μεθόλω· καταπτοηθέντες ἐκινήθησαν
 ὁμοίως κατὰ τῶν Ρωσικῶν τηλεβολοστασιῶν καὶ χαρακωμάτων,
 οὐδ' ἐκλονίσθησαν ὅπως καταπυροβολουμένοι.

Τοῦτο ὅμως ἐκλαμβάνοντες οἱ Ρώσοι ὡς ὑποχώρησιν ἐξήλθον
 ἀνωήτως εἰς τὸ φανερόν. Τότε δεξιθέντες αὐτοῖς διὰ τῆς λόγης
 οἱ τῆς μεραρχίας τῆς φρουρᾶς ἀπέσυρον βιαίως μέχρι τῶν χαρα-
 κωμάτων, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν ἀνωχωρητῶν (Σκώτων
 Highlanders) καὶ τῆς ψιλῆς μεραρχίας τοῦ στρατηγῶ Βρεουν. Τότε
 διεβῶν καὶ τὸ πυροβολικὸν αὐτῶν τὴν γέφυραν τοῦ Βουρλόου κατα-
 κεραινωσε τὸν ἐχθρὸν, ὥστε τὸ δεξιὸν κέρασ τοῦ Μεντσικῶφ κακο-
 παθῆσαν, ὡς τὸ ἀριστερόν καὶ τὸ κέντρον, ἔδωκεν κατόπιν τοῦ
 ἄλλου στρατοῦ, καὶ ἤδη ἡ τροπή τῶν Ρώσων ἦτο καταφανῆς παν-
 ταχοῦ.

Ἀλλὰ στερούμενοι ἵππικοῦ οἱ σύμμαχοι (1) ἀφίκαν ἀκαταδιώκτον
 τὸν ἐχθρὸν φεύγοντα, ἔπειτα καὶ τὸ πεζικὸν αὐτῶν ἀπέλαμιν ἤδη
 ἐκ τῶν πολλῶν μολθῶν καὶ τὸ πυροβολικὸν ἦτο σχετικῶς ὀλιγώ-
 τερον τοῦ ἐχθρικοῦ. διὰ τοῦτο ὁ στρατάρχης ἐπέκεινε ἵνα στρατο-
 πεδεύσῃ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῆς μάχης.

(1) Μόλις οἱ Ἀγγλοι εἶχον 4000, ὡς 1500 ἵππους· ἀλλ' ἡ δύναμις αὕτη
 ἦτο μικρὰ πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ. Συνέβη λοιπὸν τότε ὅτι καὶ ἄλλοτε
 ἐν Lutzen καὶ Bautzen (α), ὅπου ἐβίησε τὸ πεζικόν· ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα
 τῆς μάχης ἐσμικρῶθη ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἵππικοῦ.

(α) Ἐν Lutzen τῆς Πρωσίας ὁ Ναπολεὼν ἐβίησε προσωπιτικῶς 1813 τῆ
 19 Μαΐου τοῦ μονάρχου Ρωσίας καὶ Πρωσίας, ἐν Bautzen δὲ τῆς Σαξωνίας
 τοῦ συμμάχου ἐχθροῦ αὐτοῦ.
 Σ. Μ.

Τὸ δυστύχημα τῶν Ρώσων ἦτο μέγα· ἀλλ' ἐν Ρωσσίᾳ γνωστοὶσι τὰ πλῆθη ὅτι μόνον θέλει ἡ Κυβέρνησις· ὄθεν σιωποῦμεν τὴν Ολιβεράς εἰδήσεως, διειτρίει παραδόξως ὁ πρίγκιψ Μεντικὸφ τὴν ἀρχιστρατηγίαν, παρασκευαζόμενος μάλιστα καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Σεβαστουπόλεως! Κατ' εὐτυχίαν ὅμως αὐτοῦ ἡ ἐπιφανὴς μεγαλοφυΐα ἐνδόξου ταξιαρχοῦ ἤλθεν εἰς βοήθειαν ἐπισωρεύουσα πρὸς κόμματα ἐπὶ προσκομμάτων πρὸ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου φρουρίου.

Ἐκ τῆς κατὰ τὴν Ἄλμαν μάχης ὀλίγας ἡμεῖς ἐπαθόμεν ζῆμα διότι μόνον 6 ἀξιωματικούς καὶ 132 ἄνδρας ἄλλους ἀπώλεσαν. 59 δὲ ἀξιωματικοὶ καὶ 1,140 ὑπαξιωματικοὶ ἐτραυματίσθησαν. Ἄγγλοι ὅμως ἐκακώθησαν πλειότερον· καθότι ἀπέθανον μὲν 98 ἀξιωματικοὶ αὐτῶν, 1877 δὲ ἄλλοι μαχηταὶ ἐφρονεύθησαν, ἢ ἐπρώτησι οἱ δὲ Ρῶσοι ἀπώλεσαν 6,700 ἐκτὸς ἐπέκεινα τῶν 600 τραυματιῶν αἰχμαλώτων.

Τὸ κύριον ἔργον κατορθώθη· πατήσαντες τὸ ἔδαφος τοῦ Κλάου ἐμελλόμεν ἵνα ῥιζιωθῶμεν αὐτόθι. Ἡ ψυχὴ τῶν ἐχθρῶν ἐπαθεν ἐμμεγαλύνθη ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἡ μαγικὴ ἰδέα τῆς ἀνδρίας τῶν Γάλλων ὥστε ἡ βαϊονίς (βαγιονέτα) ἐφεύρεμα αὐτῶν, κατέπληττεν ἤδη τὴν Ρώσους.

Ἀλλ' ὁ νικητὴς τῆς Ἄλμαν, ὁ στρατάρχης Σαιντ Ἀρνὸ, κατατρεχόμενος ὑπὸ τῶν κόπων καὶ τῆς νόσου ἐμελλε μετ' ὀλίγον ἐκλείψῃ διὰ παντός· ὄθεν ἐξασφαλίσει τὴν δόξαν τοῦ στρατοῦ παρὰ διδοῦ τὴν διοίκησιν.

Ἐν τούτοις, διατηρηθεὶς τῆς αὐτῆς τάξεως, ἐκηρύχθη τῇ 24 εἰς τὸ παλάκιον (Βαλουκλαβᾶ) ὁδοποιεῖα· αὐτόθι ἀπέπλευσε καὶ ὁ στόλος κάμψας τὸ ἀκρωτήριον. Ὁ στρατὸς ὑπερέβη ἀνεμποδίστως 15—16 χιλιόμετρα, τὸ μεταξὺ Ἄλμαν καὶ Κάτσης διάστημα, κατηλύθη ἐπὶ τῶν λόφων τῆς μεσημερινῆς ὄχθης τοῦ δευτέρου τούτου ποταμοῦ. Ἀλλ' ἡ σωματικὴ κατάστασις τοῦ στρατάρχου νεο χειροτέρα, καθόσον προσεβλήθη καὶ ὑπὸ χολέρας. Τῇ 24 ἀναλαβόντα τὰ στρατεύματα τὴν πορείαν, ἐπεχείρησαν τὴν διαβίαν τοῦ ποταμοῦ· ἀλλὰ τότε εἶδον τηλεβολοστάσια πρὸ τοῦ προπύργου τοῦ Κωνσταντινοῦ κωλύοντα τὴν πρόοδον· ὄθεν αἱ μὲν φάλαγγες ἐνισχύθησαν πρὸς τὰ ἀριστερὰ, τὸ δὲ ἱππικὸν καὶ αἱ ἀμαζαὶ ἐκθύθησαν εἰς τὸ χωρίον Ὀρτουκάι. Ἡ περαιοσις τοῦ ποταμοῦ πολλῶν πόρων κατορθώθη δυσκόλως καὶ βραδέως· ὥστε τῇ 24 νυκτερεύσαμεν ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Βελβᾶ σχηματισθέντες ἐν ἀκρόκλιον περιλαμβάνοντες ἐν τῷ μέσῳ τοὺς Τούρκους καὶ τὰς ἐφ' ἑσθῆρας. Ἐκείθεν δὲ πρῶτας μεταβάντες ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ Βελβᾶ εἰς τὴν Τσερνάϊαν ἐκάμψαμεν τὰ βόρεια φρούρια ὅπως καταστήσωμεν εἰς

Παλάκιον καὶ προσβάλωμεν ἐκ νότου τὴν Σεβαστουπόλιν. Τότε οἱ Ἄγγλοι προηγήθησαν κατέχοντες τὰ ἀριστερὰ τῆς τάξεως, κατόπιν δὲ αὐτῶν ἤρχοντο τὸ πυροβολικόν, τὸ μηχανικόν, τὰ νοσοκομεία καὶ ἡ ἀποσκευὴ τῶν Γάλλων κατὰ μέσον τῆς ὁδοῦ, αἱ τρεῖς πρῶται μνηστραὶ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κάνροβερ διοικουμένηαι ἐκ δεξιῶν, ἡ τετάρτη δὲ καὶ οἱ Τούρκοι ὑπὸ τὸς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Φόρεῦ ἐξ ἀριστερῶν, πάντες διατεθειμένοι καὶ ἑτοιμοὶ πρὸς ἀντιπαράταξιν ἐπὶ ἄνω γραμμῶν. ἂν ἐξαφνης ἀνεφάνετο ἐμπροσθεν ἡμῶν ὁ ἐχθρὸς.

Ἀλλὰ δια τὴν βραδύτητα τῆς ἀποσκευῆς τῶν Ἄγγλων ἐμείναμεν ἐντεῦθεν τῆς Τσερνάϊας· συμβεβηκὸς λυπηρὸν, καθότι ἡμεῖς μεμνημένοι ἐκ τοῦ στόλου, μοναδικῆς πηγῆς πάντων τῶν ἐφοδίων καὶ βάσεις τῶν πολυεμικῶν ἔργων τοῦ στρατοῦ. Πρὶν δὲ καταξέζωμεν τὸ ἑσπέρας πλησίον ἐπέκλεισε τοῦ Μικεντζί, ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν Ἄγγλων εἶδεν οὐραγίαν φάλαγγος 15,000 Ρώσων καταυθινομένην εἰς Συμφερόπολιν· Ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι διασκορπίσαντες αὐτὴν εὐκόλως ἔλαβον τὴν ἀποσκευὴν αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα προβάντες κατ' ἐπιπέδον, πρῶτοι τῇ 26 εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Τσερνάϊας· ἔπειτα δὲ ἐλθόντες καὶ ἡμεῖς διεβήμεν τὴν ποταμὸν ἐπὶ τὴν γέφυραν καὶ δι' ἀμμοδῶν πόρων· ὥστε καταυλισθέντες ἀντίπεραν ἐμελλόμεν ἵνα ἀναχωρήσωμεν τῇ ἐπύριον εἰς Πιλάκιον.

Ἐκεῖ ὁ στρατάρχης Σαιντ Ἀρνὸ τὰ λίσθια ἤδη πνέων ἀπεχαιρέτισε τὸν στρατὸν, διαδεχομένου τὴν διοίκησιν τοῦ Κανροβέρ, κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας περὶ τούτου ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοκράτορος· διὰ τὸ ἀνεπιθυμῶμενον τοῦ κινδύνου, ἀποπλεύσας δὲ τῇ ἐπύριον ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης! (1)

Τῇ ἐπιούσῃ ἤρχετο ἡ μακρὰ ἐκείνη σειρά τῶν ἀγώνων τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ ἡρωϊκωτάτη παρὰ τῶν πολιορκιῶν κατὰ τὴν ἀρχαίους καὶ νεωτέρους χρόνους. (ἀκολουθεῖ)

1 Ὁ στρατάρχης ἦτο γῆθς ἀπη'πισμένος . . . Ἡ νόσος κατατρεύσει αὐτὸν κατὰ πάντα· ἀλλ' ἡ καρδία αὐτοῦ διατηρεῖται ζωηρὰ καὶ ὀρμητικῆ. Δυστυχῆς! ἀποθνήσκει τῇ ὑστεραίᾳ τῆς νίκης, καὶ τῇ προτεραίᾳ λαμπροτέρου ἄλλου τροπαίου. Πάντες θρηγνύμεν αὐτόν· ἐγὼ δὲ, ὅστις τοσοῦτον αὐτὸν ἠγάπων, ἀναστὰς πῶς παραστήσω τὴν ὀλιψὴν μου. Ὁ De Pace, de Grammont, Henry καὶ Clermont - Tonnerre ἐπιβιβάζονται μετ' αὐτοῦ αὐριοῦ πρῶτι. Εἶθε κατατῆσαι εἰς τὰ Θεραπεία εὐτυχῶς ὅπως ἐναγκαλισθῆ τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ εὐχόμενος, . . . Ἐντός τριῶν ἡμερῶν καὶ ὀλίγων ἐτι ὡρῶν ὄγειαν ἔχων εἰσῆρχετο νικητὴς εἰς Σεβαστουπόλιν· ὁ θρίαμβος αὐτοῦ ἦτο βέβαιος. Ἀλλ' ὁ Θεὸς οὐκ ἠδόκησεν· ἴσως ὡς θέλων ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ὅτι μάταιον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. (Ἐπιστ. ἀξιωματικοῦ.)

Συνοπτική έκθεσις ἐπὶ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ χρήσεως τοῦ πυροβολικοῦ.

(Συνέχεια)

Τὸ ἄκρως εὐκίνητον τῶν νέων ἐρίππων κανονστοιχιῶν ἦτο στοιχείον ἀναπόφευκτον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς τολμηρᾶς ταύτης ἐπιχειρήσεως, καθ' ἣν ἀπετύγγανε πιθανῶς τὸ ἵππικόν μόνον τυγχάνον.

Ἄπασαι αἱ μάχαι τοῦ Φρειδερίκου εἰσὶν ἀξισημεῖοι διὰ τὴν μοναχοχρῆσιν, ἣν ἐποίησατο τοῦ πυροβολικοῦ. Μὴ περιοριζόμενος οὗτος εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ πεδινοῦ πυροβολικοῦ, ἐτήριζε σημεία τῆς γραμμῆς διὰ κανονστοιχιῶν συνθεθειμένων ὑπὸ κανονίων μεγάλων ὀγκῶν φερομένων ἀπὸ τῶν πλησιεστέων ὄχρῶν. Τοῦ τελευταίου τούτου ἐπιλαμβανόμενος εἰς Λιϋθεν (Leuthen) ἐγένετο κέρμα τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἔχων μόνον 35,000 ἀπέναντι τῶν ἐπαναστασιαστικῶν προσβολῶν 80,000 Αὐστριακῶν ἀναγκασθέντων τέλος ὑποχωρήσασιν ἀφηνεζόμενοι ὑπὸ τοῦ πυρός τῶν Πρωσικῶν κανονστοιχιῶν. Μόνη δὲ ἡ προσβολὴ τοῦ χωρίου Λιϋθεν ἔδωκε χώρον ἢ πυρὶ τινι μουσκέτων (1).

Ἐν Γαλλίᾳ ἀπερασίθη ἀργότερα ἢ ἀπομίμησις τοῦ ὑπὸ Πρώσων δοθέντος παραδείγματος, ἥτοι ἡ ἐλάφρυνσις τοῦ ὕψους τοῦ πεδινοῦ πυροβολικοῦ. Ὁ στρατηγὸς Γριβωθάλος, ὅστις πρὸς τὸ δρευσεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μεταβολῆς ταύτης, εὗρεθῆ ἀπέλασεν τῆς ζωηροῦς ἀντιπολιτεύσεως ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ὅπλου αὐτοῦ. Οἱ ὑπὲρ τῆς στασιμότητος (statu quo) ὑπεστήριζον, ἐναντίον τῶν προσηκόντων, ὅτι τὸ βῆρος τοῦ πυροβολικοῦ οὐδέποτε ὑπῆρξε πραγματικῶς ἐπιβλαβές εἰς τὴν ταχύτητα αὐτοῦ, πρὸς δὲ ὅτι ἡ δύναμις ἵνα ἀπολοθῆ τὰ στρατεύματα ὅπου ἡ χρῆσις ἐκάλει τὴν παροχὴν αὐτοῦ. Εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας ταύτης ἀνέφερον πολλὰ τὰ ἐκ τῶν πολέμων περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ λαμπρὰ σύνθεσις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ συνεχώρησε τὴν ἀπὸ ἐλαττωματικοῦ ὕψους πρὸς κτησιμὸν ἀνεπίστων ἀποτελεσμάτων, ἐξ ὧν καὶ συμπέραινον μηδὲν μεταβαλεῖν ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος· καὶ αἱ μεταβαλλόμεναι ἀναμφισβήτητοι θελήσεις κατεπολεμήθησαν μετὰ ἀξιοθαύμαστον λύσεως ὑπὸ τῶν πολυαριθμῶν τοῦ ἀρχαίου συστήματος ὀφειλόμενων τῶν ἐκτυλιζάντων πολὺ πνεῦμα καὶ εὐφυΐαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐσφαλμένων ἰδεῶν αὐτῶν. Τὸ αὐτὴ τῆς ἀντιπολιτεύσεως πρὸς

κατετηρήθη ἀείποτε ἐν Γαλλίᾳ, ὅψέποτε πρότεινοντο μεταβολαί τινες εἰς στρατιωτικὰ θεσμοθεσίας. Περιέργον τρόπον! ὁ λαὸς ὁ ὑπολαμβανόμενος ὁ φίλτερος τοῦ νεωτερισμοῦ, παρεμβάλλει τὰ μεγαλύτερα ἐμπόδια καθ' ἀνάγκης εἰσαγωγῆς νέας, καὶ τοὶ ἐπιωφιλισταί.

Ὁ Γριβωθάλος μὴ περιορισθεὶς εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ συστήματος τῆς σκευῆς τοῦ πυροβολικοῦ ἔβριψε, καθὼ ἀνὴρ ἀνωτέρας ἐξόχου ἰκανότητος, τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐφ' ὅλων τῶν κλάδων τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὅπλου τούτου καὶ οὕτω κατώρθωσεν ὅπως λύσῃ τὸ δύσκολον πρόβλημα τῆς ταυτότητος τῶν κατασκευῶν καὶ κατέστρωσεν ἀξιολόγους κανονισμοὺς τάξεως καὶ λογιστικότητος διὰ τὰ παντοειδῆ καταστήματα. Αἱ περὶ προβιβάσμου διατάξεις, ἃς τῷ 1774 ἐκινεοποίησε, τιμώμεναι μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπεληθόντος τῷ 1786, ἦσαν λίαν ἐλευθέροι, ἀναγνωρίζομεναι ἐν αὐταῖς τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐλλείπειν (1). Ἐδῶκε τέλος ὁ Γριβωθάλος μεγάλην εἰς τὸ ὅπλον αὐτοῦ ἀνάπτυξιν καὶ ἠτοίμασε τὰς ἀπείρους πηγάς, ἃς τὸ γαλλικόν πυροβολικὸν ἐκλήθη ἵνα δείξῃ κατὰ τοὺς πολέμους τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Παραδείγματά τινα λαμβανόμενα ἐκ τῶν πολέμων τούτων παριστάνουσι πόσον ἠῤῥαξαν ἔλιπε ἡ ἐπιβροχὴ τοῦ πυροβολικοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν μαχῶν.

Εἰς τοὺς στρατοὺς τῆς δημοκρατίας αἱ κανονστοιχίαι τοῦ πυροβολικοῦ, μιγνύμεναι μὲ τὰς ταξιαρχίας καὶ τὰς μεραρχίας ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ λοιπὰ στρατεύματα ἐπὶ τόλμη καὶ ἐπιχειρηματικότητι· ἐνεργεῖσιν ὅμως, ἐν γένει, μεμονωμένως ἐφ' ὅλων τῶν σημείων τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐνεργείας ἦτον, ὡς εἰπεῖν, ἀναγκαία συνέπεισις τῆς ἐλαττωματικῆς συνθέσεως τῶν ὑποζυγίων μὴ ἀνγκόντων εἰς τὸ κράτος καὶ τοῦ κακοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ὁδηγῶν μηδὲν στρατευτικῶν. Τὰ πυροβόλα ἀμα ἀφικνούμενα ἐντὸς βολῆς τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός ἀπεξευγύνοντο καὶ ἐτύροντο διὰ βραχυόντων, ἐφ' ἃ οἱ πυροβολισταὶ εἶχον ἐλκυστήρας, δι' ὧν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐξευγύνοντο εἰς τὰ πυροβόλα, βοηθούμενοι εἰς τὴν κοπιώδη ταύτην ὑπηρεσίαν ὑπ' ἀνδρῶν ἐθελοντῶν λαμβανόμενων ἐκ τῶν συνταγματῶν, μεθ' ὧν προσεκολλῶντο ἵνα συμπολεμήσωσι καὶ ἐπομένως ὄφρηνον ἵνα βαδίζωσιν ὅσον οἷόν τε, πλησίον αὐτῶν. Τὸ ἐρίππον πυροβολικὸν νεωστὲ τότε ὀργανισθὲν, καὶ ἐκλεγόμενον μεταξὺ τῶν ἐκλεκτοτέρων τοῦ

(1) Καὶ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐπὶ πολλὸν χρόνον διετηρήθη παρὰ τοὺς Γάλλους τὸ ἐκλεκτικὸν σύστημα τοῦ ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν προβιβάσμου. Β. I. Β.

(1) Τὰ μουσκέτα εἰσὶ προγενέστερα τῶν τυρκικῶν. Β. I. Β.

πιζού πυροβολικού, είχαν εις τήν διάθεσιν αὐτοῦ πλείονα στοιχίαι εὐκίνησιαι· διὸ καί παρίσταται τὸ πρῶτιστον ἐνεργοῦν μέρος κατὰ τὰς πρώτας ἐκστρατείας τῆς ἐπαναστάσεως.

Καί τοι τὰ πυροβόλα τῆς ἐπιτυχῆς ἐκείνης ἐνέργουσι σχεδὸν πάντοτε κατὰ μικρὸν ἀριθμὸν, δυνάμει δὲ ὅπως ἴνα ἀναφῆρωμεν δύο ἀξιοσημείωτα παραδείγματα, καθ' ἃ ἡ ἐπὶ πλείονα ἀριθμὸν εἰς ἓν σημεῖον συγκέντρωσις αὐτῶν ἔτιωσε τὴν Γαλλίαν ἀπὸ μεγάλων κατατροπῶν καὶ ἔφερεν ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτῆς τὴν πρὸς φυγὴν ἔτοιμον νικη.

Εἰς τὴν μάχην τοῦ Βάλμου (Valmy) εὐτυχῆς τινες ἐκκενώθει· τοῦ Πρωσικοῦ πυροβολικοῦ ἔθεσαν εἰς ἀταξίαν τὰ νέα δημοκρατικὰ τάγματα, ὅτε δεκακοτῶ πυροβόλα τοῦ ἐρπυποῦ πυροβολικοῦ δρμαίως φεθθέντα εἰς κανονοστοιγίαν ἐμπρός· ἔταυσαν τὴν στιγμαστικαύτην ταραχὴν. Ἐν τούτοις ἡ γενικὴ φωνὴ τῆς μάχης ἔτεινε ἐμφαντικῶς ὑπὲρ τοῦ Πρωσικοῦ στρατοῦ· τὸ πᾶν δὲ ἐνέπηγε τὴν ἐπίσημον ἰδέαν ὅτι κατελάμβανεν ἴσως τὸ χωρίον Βάλμου, ὅπερ ἦτον ἡ κλειδί τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων κατεχομένης θέσεως. Ὁ στρατηγὸς Δαυοβίλλης (Davoville) διοικητὴς τοῦ πυροβολικοῦ κατανοήσας τὴν ἐνίστασιν τοῦ σημείου τούτου, κατώβθωσεν ὅπως συγκέντρωσῃ ἐπὶ τῶν ὑψομάτων, ὅπισθεν τοῦ χωρίου, κανονοστοιγίαι πεντήκοντα ὀκτώ πυροβόλων. Ὅτε δὲ αἱ Πρωσικοὶ φάλαγγες ἐβάδιζαν εἰς προσβολὴν τοῦ χωρίου Βάλμου, προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν καλῶς διεθνωθέντων πυρῶν τῆς κανονοστοιχίας ταύτης, ἐπιπερούτις ἐν τοῖς τάξεσιν αὐτῶν μεγίστη φθορά· Ὁ στρατηγὸς Κελλερμάνου (Kellermann) δρατόμενος καὶ παλλήλως τῆς ἀποφασιστικῆς ταύτης στιγμαστικῆς φέρεται ἐμπρός ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρείων αὐτοῦ ταγματίων καὶ μένει κύριος τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Παράδειγμα ἕτερον τῆς ὠφελείας, ἣν παρέργασε τὸ πυροβολικὸν ἐν περιστάσεσι κρίσιμοις, ἐδόθη ὑπὸ τοῦ πρώτου ὑπάτου κατὰ τὴν μάχην τοῦ Μαρέγκω (Marengo). Οἱ Γάλλοι προσβλήθέντες αἴφνης ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, πλείονων τὸν ἀριθμὸν, ἐλύθησαν ἀπὸ τοῦ χωρίου Μαρέγκω, καὶ τοι πλείστα θαύματα ἀνδρείας, δεῖξαντες. Ματαίως προσεπάθησαν ἴνα σχηματίσωσι δευτέραν γραμμὴν μάχης στρεφόμενοι τὸ δεξιὸν αὐτῆς εἰς Κάσσελ-Κερίολον (Castel Ceriolo)· τὸ πᾶν ἀπέσφραξετο ἀπέναντι τῆς ἐπιμονῆς τῶν Αὐστριακῶν. Ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ διωκουμένη μανιωδῶς ὑπὸ τῆς φάλαγγος τῶν ἐπιλέκτων τοῦ στρατηγοῦ Ζάχου (Zach) συνεσωματώθη τῇ μόνῃ συνδρομῇ τῆς μεραρχίας Δεσαίξου (Desaix). Καὶ αὐτὴ ἡ μεραρχία, ἀνθ' ὅλης τῆς γνωστῆς αὐτῆς ἀνδρείας, παρ' ὀλίγον ἐπιπτε ὑπὸ τὰς προσβολὰς τῆς πυκνῆς μάχης τῶν ἐπιλέκτων ἐχθρῶν, ὑπερταναυθέντων τῆς διπλῆς νίκης ἐνεκεν, ὅτε ὁ πρῶτος ὑπάτος, φέσει ἠλασμάς ἐπιμονῆς, ἐπιτήθει

εἰς τὸ δράττεσθαι τῶν ἐλαχίστων εὐνοικῶν τροπῶν, ὡργάνισε δρμαίως τριτὴν γραμμὴν μάχης, καὶ διέταξεν ὅπως ἐνωθῶσιν ἅπανται αἱ διαθεσιμοὶ κανονοστοιχίαι ἐπὶ τῶν ὑψομάτων ἐμπροσθεν τοῦ ἀγίου Ιουλιανῶ. Τὸ πῦρ τῶν κανονοστοιχῶν τούτων ἀνελκίσθη καὶ ἀνέτριψε τὴν Αὐστριακὴν φάλαγγα, μετ' οὐ πολὺ ἀναγκασθεῖσαν ἴν' ἀποθέσῃ τὰ ὄπλα. Τολμηρὰ δὲ καὶ ληυπρὰ προσβολὴ τελεσθεῖσα ἐν καιρῷ ἔπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κελλερμάνου (υἱοῦ τοῦ προηγουμένου βέντου Κελλερμάνου) διὰ 800 ἰππέων συνέτεινε τὰ μάλιστα εἰς τὸ ἐνδοξὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον μετεχειρίζοντο τὸ πυροβολικὸν ὡς ὄπλον βοηθητικόν, ἴνα προστοιμῶσιν καὶ ἀσφαλίξῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν δύο ἐτέρων ὄπλων· ἐπεφυλάττετο ὅμως εἰς τὸν Ναπολέοντα ὅπως ποιήσῃ αὐτοῦ χρῆσιν ὡς ὄπλου κυρίου, καὶ δεῖξῃ τὰς ἀπ' αὐτοῦ περιμενομένης ὠφελείας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Ὁ Ναπολεὼν ἡ πρὸ παντός ἄλλου ἐγένωσκεν τὰς πηγὰς σώματος, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἐπολέμηται, ἡ εὐτυχῆς ἐμπνευσις τοῦ δαιμονίου τὰς ἀπεικάλυψεν αὐτῷ. Βέβαιον ὅμως ἐστὶ ὅτι οὐδόλως δι' ἀνάγκην ἴνα ἀνηθῶμεν ὅτι, ἡ χρῆσις τῶν τρομερῶν αὐτοῦ ἐρεθισμῶν κανονοστοιχῶν, ἐνεργουσῶν σωκτῶν ἐπὶ τῶν κυρίων σημείων προσβολῆς τὰς μέγιστα συνετέλειεν ἴνα δεσμεύσῃ τὴν νίκην κατὰ τὰς ἐνδοξωτέρας τῆς Γαλλίας ἡμέρας. Νέος συνδυασμὸς εἰσχυθεὶς ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ ἀδάμιου καὶ νεα σπουδῆ δια τοῦ ἐπορθαλιμωντας τὴν ἀρχηγίαν τῶν στρατῶν! Παράδειγματὰ τινὰ ἀρκέσουσι πρὸς τὸ κατανοῆσαι τὸ διηγεῖσθαι τῆς σπουδῆς ταύτης.

Ἡ μάχη τοῦ Φριεδλάνδ (Friedland) ἤρξατο ἤδη ζωηρῶς, τὰ δὲ διάφορα σώματα τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ἐσπευδον ὅπως καθιζῶσι τὰς θέσεις ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἐκάστῳ ἐνδειχθείσας θέσεις· ἐν μόνον ἔλειπεν ἔπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία του παρίστα μέγα κενὸν ἐπὶ τὴν γραμμὴν τῆς μάχης. Οἱ Ρῶσοι σχηματίσαντες βαθυτάτας φάλαγγας ὀρυώσι πρὸς τὸ χάσμα τοῦτο, ὁ δὲ Γαλλικὸς στρατὸς διαίρεται βεβαίως εἰς δύο διὰ τοῦ κινήματος τούτου μέλλοντος ἴνα προσηγάσῃ τοῖς Ρῶσσις ἀσφαλῆ νίκην. Ὁ στρατηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ Σεναρμόντος (Sénarmont) ὤρᾳ τὸν κίνδυνον καὶ εὐτυχῆ λαβῶν ἐμπνευσιν δίδει διαταγὴν πρὸς ἅπασας τὰς πλησίον αὐτοῦ τυγχανούσας κανονοστοιχίας· ὅπως ἀκολουθήσωσιν αὐτὸν ἐμπροσθεν τοῦ χάσματος. Τριάκοντα πυροβόλα, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἕτερα τεσσαράκοντα τίθενται δρμαίως εἰς κανονοστοιγίαν, πῦρ δὲ τρομερὸν σπείρει τὴν κατάπληξιν καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰς Ῥωστικὰς φάλαγγας, αἱ ὁποῖαι μάλιστα πειρῶνται ὅπως διέλθωσι διάστημα καθ' ὅλας τὰς διευθετήσεις διασταυρούμενον ὑπὸ τῶν πυροβολιστῶν καὶ τέλος ἀποφα

αίχουσι δπως ἐγκαταλείψωσι τὸ πεδῖον τῆς μάχης, κεκαλυμμένον ὑπὸ τῶν νεκρῶν αὐτῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ Ναπολέων ἐποίησατο συνεχῆ χροῖ τῶν μεγάλων τοῦ πυροβολικοῦ κινήσεων, ὧν σημειωτέα ἡ εἰς Βαγρὰμιν (Wagram) τελεσεῖσα. Ὁ πρίγκιψ Κάρολος ἐξέλεξεν ὅπως ἀνατρέψῃ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ στηριζομένην εἰς τὸν Δούναβιν· ἡ πτέρυξ αὕτη ἠναγκασμένη εἰς ὑποχώρησιν ἐστρέφετο περὶ τὸ κέντρον αὐτῆς. Ἢδη αἱ γέφυραι παρ' ὀλίγον ἀπεκαλύπτοντο, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ, ὅστις ἀνυπομόνως περιέμενε τὴν εὐνοικὴν στιγμήν, δίδει τὴν διαταγὴν ὅπως διευθύνωσιν ἑκατὸν πυροβολητῶν ἐπίππου πυροβολικοῦ, κατὰ τοῦ κέντρου τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ. Ἡ τρομερὰ αὕτη πληθὺς, τεθεῖσα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν τοῦ πυροβολικοῦ Λωριστῶνα (Lauriston) προχωρεῖ κατὰ φάλαγγα· κανονοστοιχίαν μέχρις ἀποστάσεως ἡμισείας βολῆς ἀπὸ τῆς Αὐστριακῆς γραμμῆς. Ἀναπτυχθεῖσα τότε ὀρμαίως, λαμβάνουσα ὑπὸ τὸ πῦρ αὐτῆς τὸ σημεῖον πλέον, ἡ ἡμισείας λεύγας, καταστρέφουσα πᾶν τὸ ἐμποδὸν κατορθοῖ τὴν ὀπισθοδρόμησιν τοῦ κέντρου τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ καὶ ἐπιφέρει τὴν ὑποχώρησιν τῆς δεξιᾶς αὐτῶν πτέρυγος. Ἢδη ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ ἀπέναντι ὠραίας τινὸς κινήσεως τοῦ στρατηγοῦ Δαυούστου (Davoust)· οἱ Αὐστριακοὶ ὑποχώρησαν καλῆ τάξει· ἀλλὰ τὸ Γαλλικὸν ἱππικὸν ἕνεκα δύο ἡμερῶν πεισματῶδους μάχης δὲν ἠδυνήθη ἵνα ταράξῃ τὴν ὑποχώρησιν αὐτῶν κατὰ τὰ χθόντων ὑπὸ μόνου τοῦ πυροβολικοῦ, ὅπερ τοῖς ἐπέτερεσε πολλοῦς.

Κατὰ τὴν μάχην τῆς Μοσκόβης (Moscowa) ἦτις ἦτο ἡ αἰματωδέστατη πατὼν τῆς νέας ἐποχῆς, ὅθεν διὰ τε τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἡρωϊκὴν ἀνδρίαν τῶν δύο ἀντιμαχομένων στρατῶν ἐπωνομάσθη ἡ μάχη ἡ ἀγὼν τῶν γιγάντων· ὑπῆρξε τὸ πυροβολικὸν ἑκατέρωθεν ἐνεργητικώτατον. Γνωστὸν ὅτι αἱ παρὰ τῶν Ῥώσων κατεχόμεναι ἕως ἐκαλύπτοντο ὑπὸ πολλῶν περιβόλων ὀπλιτῶν διὰ πυροβόλων. περιβολαὶ αὗται καὶ τοὶ ἔχουσαι μικρὸν τὸ ὕψος καὶ ὑπὸ ἀβλαβῶν ἀφάρων ὑπερασπιζόμεναι μεγάλως ἐβλαψαν τὸν Γαλλικὸν στρατὸν μόλις κυριεύσαντα αὐτάς, εἰσαχθέντος τοῦ ἱππικοῦ αὐτοῦ δι' ἀνιστρέπτου προσβολῆς.

Ἡ κατάληψις τῶν περιβόλων οὐδόλως ἐπήνεγκε τὴν ὑποχώρησιν τῶν Ῥώσων, οἵτινες ἐπ' ὅλων τῶν σημείων ἀνίσταντο μετὰ γενναϊότητος διεγειρομένης ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ· ὁ δὲ στρατηγὸς Νέυ (Ney) μετὰ τῆς ζωῆς ἀνδρίας αὐτοῦ ἐξηντλείτο ματαίως προσπαθεῖας κατὰ τοῦ ἀκλονήτου κέντρου τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ. Ὁ Ναπολέων, μὴ θέλων ἵνα δώσῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην φρουρὰν αὐτοῦ, στέλλει πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐραδρείαν 80 π

βόλων, ἦτις καὶ ταχέως ἐπιφέρει ὑποχωρητικὸν κίνημα τῶν Ῥώσων· ὁ στρατηγὸς ὄρμαξ ἔμπρὸς ὅπως ὠφελήθῃ ἡ Ῥωσικὴ αὐτοκρατορική φρουρὰ εὐρυσκομένη εἰς ἐραδρείαν, βιάζει κατ' αὐτοῦ μετὰ προσβολῆς βίβλα. Τότε τὰ ὀρθοκοντα κυροβόλα σχηματίζονται ἐκ νέου εἰς κανονοστοιχίαν ἔμπροσθεν τοῦ σώματος τοῦ στρατοῦ, τὴ δὲ πρὸ αὐτῶν, σταυρούμενον μετὰ τοῦ πυρός τῆς μεγάλης περιβολῆς, εἰς χεῖρας πεσοῦσης τῶν Γάλλων, κατασυντρίβει τὰς Ῥωσικὰς σωρείας καὶ τοὺς ἀναγκάζει τέλος εἰς ὑποχώρησιν.

Οἱ μεγάλοι οὗτοι συνδυασμοὶ τῆς πληθῆος τοῦ πυροβολικοῦ μετὰ τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ἱππικοῦ, οἳ ὁ Ναπολέων κατεῖχεν εἰς ὑπατον βαθμὴν, φαίνονται ἐπὶ πολὺν χρόνον διαφυγόντες τὴν προσοχὴν τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ. Ἡ τῷ 1813 μάχη τοῦ Λούτσην (Lutzen) πρὸς τὸ ἔτος, μίγα παράδειγμα· ὁ Γαλλικὸς στρατὸς, στερούμενος ἱππικοῦ προσβάλλεται ζωηρῶς ὑπὸ τῶν συμμαχούντων στρατῶν τῶν Ῥώσων καὶ Πρωσίων τὰ Γαλλικὰ τετράγωνα στηριζόμενα ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ ἀνίστανται καθ' ὅλων τῶν προσβολῶν τοῦ ἐχθρικοῦ ἱππικοῦ· ὅτε δὲ μετὰ διαφορῶς περιπετειᾶς, ἤρξαντο οἱ συμμαχοὶ τῆς ἀπεφασιστικῆς προσβολῆς κατὰ τοῦ χωρίου Κάια (Kaya) ἀνεπιτήθησαι αἱ ἐραδρεὶ τῶν Γάλλων κανονοστοιχίαι. Μία τοῦτων ἐξ 64 κυροβόλων, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ δουότου (Drouot) σταυροῖσα τὸ πῦρ αὐτῆς πρὸς τὸ ἐτέρας συνισταμένης ἐκ τεσσαράκοντα ὀκτὼ πυροβόλων, διοικουμένης ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Σαρβονιέ-λφου (Charbonnel), παρέλυσεν τὰς προσπάθειάς ἀπάτας τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ, ἀναγκασθέντος εἰς ὑποχώρησιν μετὰ φθορᾶς ὑπερβαλλούσης. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην οἱ μὲν σύμμαχοι ἔβλεπον εἰς ἐνέργειαν πυροβόλα 438, οἱ δὲ Γάλλοι μόνον 236· ἀλλὰ τὰ τῶν πρώτων εὐδαιμόνως συνδυασμένην ἐποίησαντο κίνησιν, περιορισθέντα ὅπως μιμομενόμενος ἀκολουθῶσι τὴν πορείαν τῶν ταξισργῶν· τὸ πῦρ αὐτῶν, διεσπαρμένον οὐκ ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως ἐπιφέρει φυσικῶς μικρὰ ἀποτελέσματα· καταλαωθειῶν δὲ τῶν προμηθειῶν αὐτῶν, ὡς εἶπεν βραχέως, οὐδὲν τοῖς ἔμεινε διὰ τὴν ἀποφασιστικὴν στιγμήν.

Ἡ ἐστρατεία τῶν 1813, ἐστὶν ἄξιον σπουδῆς ὑπὸ διαφόρους ἐπιπέδους. Μῆνας τινὸς μετὰ τὰς ἀνικηστους καταστροφάς, αἵτινες ἐπέτερεσαν τὸν Ναπολέοντα τοῦ ἀθανάτου στρατοῦ, τοῦ ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη νικητοῦ κατὰ πάσας τὰς μάχας παύσεται οὗτος αὐδὴ εἰς τὸ κέντρον τῆς Γερμανίας· ἐπὶ κεφαλῆς δὲ στρατοῦ νίου, ὡς ἐκ θαύματος ὀργανισθέντος, οὐδόλως φοβέεται ὅπως παλαιῆ πάλιν γιγαντώδη κατ' ἀπάντων τῶν Εὐρωπαϊκῶν στρατῶν, εἰς ἐν συνηνωμένων. Καὶ τοὶ ἐπιείρω· δυσαναλόγου πρὸς τὸν ἐχθρικὸν ὑπάρχοντος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, παρ' ὀλίγον, καθ' ὅλων μόνος ἐπετύγχανεν· ἡ δ' ἐπιτηδείότης

ἔμως μεθ' ἧς ὠφελήθη ἀπὸ τοῦ πυροβολικοῦ αὐτοῦ, μεγίστην ἐπιβρόην πρὸς ὅσας ἐπιτυχῶς ἠγωνίσθη μάχας. Λαμβάνομεν πρὸς παράδειγμα τὴν τοῦ Ἀνώ (Hanau) μάχην, καθ' ἣν ἐγένετο χροῖς τοῦ πυροβολικοῦ, ὡς ὀπλου κυρίου, τοῦ πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ εὐαριθμῶν, καὶ ἐπομένως δευτερευόντως τῆς μάχης μετασφόντων.

(ἀκολουθεῖ).

Περὶ ἀποβιώσεων κατὰ τοὺς Εὐρωπαϊκούς στρατούς.

Λαμβάνομεν τὰς πρώτας ἀριθμητικὰς εἰδήσεις τοῦ παρόντος ἔθρου ἐκ διατριβῆς τινος ἀξιολόγου τοῦ K. M. J. V. Gohlert περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως προστιθέντες καὶ νέας παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν βλάβην τῆς υγείας τοῦ στρατιώτου μεταβαίνοντες ἀπὸ τῶν φρουρῶν εἰς τὴν στρατόπεδα.

Πρὸς ὄνειδος τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ζῶμεν, αἱ χωρογραφικαὶ εἰσηγήσεις περὶ τῶν ἀρμονῶν καὶ συντελεστικωτάτων εἰς διατήρησιν τῆς υγείας τοῦ στρατιώτου τρόπων ὑπάρχουσι σπάνια καὶ σφαλερά, ἢ τοῦλάχιστον ἐλλιπεῖς. Οὕτω τῶν μὲν ἄλλων τῆξων τῆς κοινωνίας ὁ βίος ἐξηρσηθή ἀκριβῶς καὶ ἤδη γνωρίζομεν τὰ πλεῖστα τῶν περιστατικῶν, ἐξ ὧν μηκώνεται, ἢ βραχύνεται ἡ ζωὴ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα, τὴν ηλικίαν, τὴν διαίταν, τὴν κρᾶτιν καὶ τὴν ἐξῆς περὶ δὲ τοῦ στρατοῦ, τοῦ ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς τὰ εἶναι ἐξασφαλιζόντος, ὀλίγοι κατὰ τοῦτο ἐγένετο λόγος. Ἄλλ' ὅμως συμφέρει ὑπὲρ πάντων ἄλλων ἡ ἐξέλιξις τῶν στρατιωτικῶν, ὅτι συντίμνουσι τὰς ἡμέρας τῶν ὑπερμάχων τῆς πατρίδος, ὅπως χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς καὶ κανὼν τῆς υγιεινῆς αὐτῶν καταστάσεως. (1).

Ὁ στρατὸς ἀποτελεῖ βεβηχίως ἰδικιτέραν τινὰ τάξιν πολιτῶν ἐχόντων οὐ μόνον ἄλλα ἤθη, ἀλλὰ καὶ τρίτον βίον καὶ διαίταν πάσῃ διαφόρον, ὑπόκειται δὲ μᾶλλον πάσης ἄλλης εἰς πλῆθος νόσων, ὅσαι

(1) Ἐσχάτως στρατιωτικῶς τις ἱατρὸς ὁ K. Βίλιας ἀνήγγειλε τὴν ἕκδοσιν βιβλίου υγιεινῆς. Νομίζομεν ὅτι ἦτοιν ὡς ἔχει πολὺ περισσότερον, ἢ περιώριζε τὴν ἐπιστημονικὴν φιλοπονήσιν αὐτοῦ εἰς τὴν εἰδικὴν ὡφελαν μόνον τοῦ στρατοῦ καθόσον γνωρίζων τὴν πρῶσιν αὐτοῦ κατάστασιν εἰκάξει εἰκότως πᾶσας τὰς ἐνδεχομένας μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις. Ὁ θερισμὸς ἦτο πολὺς καὶ ἡ τιμὴ οὐχὶ ἄλιγη. Σ. Μ.

καταλαμβάνουσι τοὺς σωρηθὸν ἐντὸς στενοχώρου τόπου ζῶντες ἀνθρώπους. Οὕτως οἱ κοιτῶνες, τὰ φυλακεία, τὰ περιπόλια, τὰ καπνιστῶν στρατιωτῶν ὑπάρχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐστὶ διαρκῶς πολλῶν μισμμάτων, ἢ δὲ ἀεὶ αὐξάνει τὰς συνεχεῖς αὐτὰς ἀφορμὰς τῶν ἀρρώστιων καὶ τοῦ θανάτου.

Πάντες ὅμως οἱ στρατοὶ τῆς Εὐρώπης δὲν πύχουσιν ὁμοίως ἐκ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, ἀν καὶ διακρίνονται ἴσως κατὰ τοὺς αὐτοὺς, ἢ κατ' ἀναλόγους κανόνας. Ἡ πρωτίστη δὲ καὶ οὐτιώδης διαφορά πρόερχεται ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς παραλλαγῆς τῶν κλιμάτων, ἢ τῶν τόπων καὶ τῶν πανταίων βηθμῶν τελειότητος, ἢ ἀτελείας τῆς στρατιωτικῆς διοικήσεως.

Αἱ γνώσεις τῆς υγιεινῆς ἔπρεπον ἵνα εἰσχιθῶσιν εἰς τὴν παιδαγωγίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ, τιμωρομένης αὐστηρῶς πάσης παραβίασεως τῶν ἀναγκαίων, ἢ καταλλήλων τρόπων πρὸς συντήρησιν τῆς υγείας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ στρατιώτου. Ἐτύχουσαν αὐτόπται ἀκροβολιστῶν πεσόντων ἀσφυκτικῶν κατὰ τὰ ὁδοί· διότι ἐξαικνήθησαν ἐν μέσῳ καύσωνος δι' ὁδοπορικῶν βήματος. Οὐδόλωι ἀρεῖ λοιπὸν ἡ κανονισμὸς τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ· ἀλλ' ἀπικιτοῦνται καὶ πολλὰ ἄλλα. Παρατηροῦντες δὲ καλῶς τὰς ἐν καιρῷ εἰρήνης νότους τῶν στρατευμάτων εὐρίσκομεν φλογώεις μάλιστα τῶν πνευμονικῶν ὄργάνων ὡς ἐκ τοῦ περιεχόντος, εἶς τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς γεννωμένας. Ὀλίγον, ἢ σχεδὸν οὐδόλωι· γνωρίζομεν τοῦ ἀνεμιτμοῦ τὸ σύστημα, δι' οὗ προλαμβάνονται τὰ ἐκ τῆς πλῆθος, ἢ συμφορήσεως τῶν ἀνθρώπων πάθη. Ἄλλ' ἡ μεθόδος αὕτη ἐρηνοδόλωι ἤδη κατὰ τινὰς φυλακὰς, καὶ τινὰ σωρηνοστήρια (1) ἐξαιρέτως δὲ ἐκ Mazas, ὅπου ἡ υγεία τῶν πεφυλακισμένων διατηρεῖται ὅσον ἐνδέχεται. Ἄν καὶ 1,200 τοιοῦτοι εὐρίσκονται περιορισμένον ἐντὸς στενοῦ ἀναλόγως τοποῦ, ὡς ἐκ τῆς πενίας· δὲ αὐτῶν, εἰς ἄλλων ἑκατὰ καὶ ἀνάσταται.

Ὁ μεμολυσμένος ἀπὸ τοῦ ἀτμοῦ (τεντίνας) τῶν μεγάλων πλοίων ἐπιβραίνει σχεδὸν ὀλέθριον· πρὸς τοὺς ὑπαιτιοῦντας κατὰ τὰ χαμηλὰ μέρη αὐτά· ὅθεν αὐτοὶ πρῶτοι καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ ἱερωθίλου πυρετοῦ ὅπου (2) ἡ νόσος αὕτη ἐπικρατεῖ ἐνδημικῶς. Μέχρι τοῦδε

(1) Prisons cellulaires, νέον εἶδος εἰρητῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου οἱ κατὰδικαιμένοι εἰς ἰδιαιτέρα δωμάτια κειρομένην πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῆς συναναστροφῆς ἄλλων κακούργων ἐπισυμβαίνουσας χειροτέρας διαφθορᾶς καὶ ἐξυφαιρέσεως, καταγινόμενοι συγχρόνως εἰς ἐργόμοισα. Σ. Μ.

(2) Παράλια τῆς Ἀμερικῆς, μάλιστα τῶν Ἀμερικανικῶν Κυκλάδων λεγομένων Antilles. Σ. Μ.

πρὸς μετρίασιν τοῦ κινδύνου μόνον τὸ ἐξ ατμισθρίων ἐγρη-
σίμωσεν (1)· ἀλλὰ τοῦτο κατὰ τινὰς μόνον περιστάσεις ἐνεργεῖ· οὐκ
καθαρίζει κυρίως τὸν ἀέρα τὸναντίον δὲ θερμάστρα εἰδικὴ τεχνή-
τως κατεσκευασμένη κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ πλοίου σύρει εἰς τὰ ἔξω
εὐκολώτερον τὰ μιάσματα καὶ πραγματικῶς καθαρίζει ὅλον τὸ πλοῖον.

Τὸ ὑγειονομικὸν συνέδριον τῆς Αὐστρίας καταλλήλως ἔχον πρὸς
τοῦτο, εἴπερ τις ἄλλος, συνήθροισε πλῆθος παρατηρήσεων περὶ τῶν
ἐν τοῖς νοσοκομείοις ἀποβιώσεων τοῦ στρατοῦ, εὗρεκε δὲ ὅτι ἐπι-
καρ' ἔτος εἰσέρχονται 260 ἕως 270 χιλ. ἀρρώστοι, ἐξ ὧν 245 χιλ.
ιατρεύονται καὶ 7,500 ἀποθνήσκουσιν, ὥστε ἀνκλοοῦσιν 97, 12
ἰάσεις πρὸς 100, ἀποβιώσεις δὲ 2, 8.

Ἡ δὲ γενικὴ ἀναλογία τῶν νόσων πρὸς τὸ ὅλον τοῦ στρατοῦ
ὑπάρχει ἐν Αὐστρίᾳ 4, 5 πρὸς 100, ἐν Γαλλίᾳ, 4, 5, (Νουμιδία
εἴτε Ἀλγερία 5, 3) Ἀγγλία 3, 7· Ἰσπανία, εἴτε Ἰρλανδία 5, 9
Πρωσσία 4, 4, Πεδεμοντικῶν 3, 4, Ἀλεξάνδρεια 5, 4, Αὐγούστη
Ταυρινῶν (= Τουρίνη) 4, 8. Νικαία (Nice) 4, 6. Γενούα 3, 1.

Ἡ ἀναλογία ὁμοίως τῶν ἀποβιώσεων πρὸς τὰς νόσους διαφέρει
μόνον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ βασιλείου
κατὰ τόπους. Οὕτως ἐν Αὐστρίᾳ κατὰ μέσον ὄρον καὶ καθόλου
ἀποθνήσκουσι 2, 8. ἰδιαιτέρως δὲ ἐν Οὐγγαρίᾳ 4, 3 ἐξ 100.

- Κατωτέρα Αὐστρία 3, 9
- Μοραβία καὶ Σιλεσία 3, 5
- Βοημία 3, 4
- Γαλλικία, Τρανσυλβανία, Δαλματία . 3, 0
- Λομβαρδοβενετία 2, 7
- Στυρία, Τιρολία, Ἰλλυρία 2, 3
- Τοῦ Πεδεμοντικῶν στρατοῦ αἱ ἀποβιώσεις 1, 9

Πλεονάζουσι δὲ μάιστα ἐκ τῶν νόσων ἡ φθίσις, αἱ πνευμονικαὶ
φλογώσεις, ὁ τύφος, ὁ ὕδρωψ, οἱ κακοήθεις καὶ ἐνδημικοὶ πυρετοί.

Ἐπὶ τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ ἡ φθίσις φρονεῖ 9 τὸ 1/4 τῶν
θνησκόντων.

Ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικῶν δὲ ἡ νόσος αὕτη ὑπάρχει τριπλασιῶς συχνώ-
τερα, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας τάξεις τῆς κοινωνίας.

(1) Σωλὴν ἐξ ὀθόνης καταβαίνων ὡς μακρὸς κίων ἀπὸ τῶν καταρτίων μὲν
τοῦ κύτους τῶν πλοίων καὶ χρησιμεύων εἰς ἐξάτμισιν τοῦ μεμολυσμένου πρὸς
ἐσθὶ ἀέρος, ὅστις ὡς θερμότερος φέρεται κατὰ φύσιν εἰς τὰ ἄνω, ἀναπληροῦν
μινος ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν ἀντικαθιστωμένου καθαροῦ ἀέρος. Σ. Μ.

Τοῦ Πεδεμοντικῶν τὰ στηθικά ἀρρώσθηματὰ ἀποκτείνουσιν 25, 3
ἐξ 100 ἀρρώστων.

Ὁμοίως δὲ σχεδὸν καὶ τοῦ Γαλλικοῦ.

Τινὲς παρατήρησαν σχεσίον τινὰ τῆς νοσερῆς καταστάσεως καὶ τῆς
γχιωλογικῆς φύσεως τῶν τόπων. Οὕτως ἡ ἐκ προσχωμάτων, ἡ πηλ-
σίον ποταμῶν γῆ καὶ τὰ παράλια εὐκολύνουσι τὴν γένεσιν τῆς
δυσεντερίας καὶ τῶν περιοδικῶν πυρετῶν. Τὰ τριτογενῆ ἐδάφη βοη-
θῶσι τὰ νοσήματα τοῦ στήθους, τὰ δὲ πρωτογενῆ τὰς χοιράδας
καὶ τὴν βρογχοκίλην.

Ἀποθνήσκουσι δὲ γενικῶς

- κατὰ τάξεις μὲν
- Ἰππικῶν 1, 08 ἐξ 100
- Ἀκροβολιστῶν 1, 75
- Πεζικῶν 2, 15

Κατὰ τόπους δὲ

- Νικαίας 1, 6 ἐξ 100
- Ἀλεξάνδρεια 1, 64
- Αὐγ. Ταυρινῶν 1, 8
- Chambéry 2, 6
- Γενούας (Γένοβας) 3, 35
- Σαρδούς (Σαρδινίας) 2, 7

- Τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ 1, 8 ἐξ 100
- Οὐγγρικοῦ 2, 7
- Ἰλλυρικοῦ 0, 9
- Γαλλικοῦ 1, 86
- Πρωσσικοῦ 1, 6
- Πεδεμοντικῶν 1, 58
- Ἀγγλικῶν (ἐν Λονδίῳ) 1, 4
- Βελγικῶν 1, 3

Καθόλου ὁμοίως συμβαίνουσιν ὀλιγώτεραι ἀποβιώσεις ἐν ταῖς πρω-
τευύταις δια τὴν ἀφθονίαν καὶ τὸ εὐπόριστον τῶν πρὸς τὸ ζῆν
ἐπιτηδείων καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, ἢ ἐν ταῖς ἀποικίαις.

- Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ ἀποθνήσκ. 1, 86 ἐξ 100
- Νουμιδία (Ἀλγερία) 6, 38
- Ἀγγλία (Λονδίῳ) 1, 5
- Ναυτικῶν 1, 1
- Ἀποικίαις πέραν τῶν τροπικῶν 2, 1
- ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς 6, 34

Διαφέρει προσέτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποβιώσεων καὶ κατὰ τὰς τάξεις

του αυτού στρατού: διότι αὐξάνει μὲν μέχρι διπλασίου ἐν τῷ πεζικῷ, ἐλαττοῦται δὲ ἐν τῷ ἵππικῷ διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀνθρώπων.

Ἀποθνήσκουσι τέλος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν συχνότεροι στρατιῶται, ἢ ἄλλοι πολῖται. Διότι ἀν καὶ ὡς πρὸς τοὺς πέντητας καὶ θήται, ἢ χειρώνατας οἱ πρῶτοι καὶ τρέφονται καὶ ἐνδύονται ἐπιμελῆστερον, κκοπαθοῦσιν ὁμως ὑπὲρ τοὺς δευτέρους, ζῶσι δὲ συσσωρευμένοι πολλοὶ ἐπὶ μικροῦ τόπου, καθὼς ἐν τοῖς στρατώσι.

Πολέμοι δ' ἐπικρατοῦντος ἀντὶ τῶν ἄλλων νότων θερίζουσι μάλιστα τοὺς στρατιώτας ὁ τύφος καὶ ἡ δυσεντερία διὰ τε τοὺς κόπους καὶ τὸ ψύχος.

Erédéric Gérard

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Μεγάλοι χρημάτων ποσότητες ἐσχάτως προωρίσθησαν εἰς ὀφέρωσιν τῆς Γαλλικίας: διότι ἡ κυβέρνησις προτίθεται ἵνα καταστήσῃ αὐτοὶ σύστημα ἀμύνης τοσούτω ἰσχυρὸν, ὅσο ὑτάρχει τὸ τῆς Ρωσικῆς Πολωνίας. Μέρι τούτου τὰ βόρεια τῆς μοναρχίας: μεθίρια εἶχον φρούρια τὸ Ὀλλοῦντιν (Ὀλλουτις) καὶ τὰ περὶ τὴν Πριζομυσλαρακοβίαν: ἀλλ' εἰς τὸ ἐπὶ ὄχληρονται ὅσον τὰ κατὰ τὸν Οὐκράνω (Βερόνα) μεσημερινά, ὡς κέντρα ἀμύνης μεγάλων στρατιωτικῶν δυνάμεων. Δ' ἔλλειψιν τοσούτων ἀπαραλιπμάτων, κατ' αὐτὴν τὴν χώραν ἡ Αὐστρία ἐρείπειν, οὕτως εἶπεν, οὐδετερά, ὅτε συνελάχησε μετὰ τῶν Ἀγγλογάλλων ἐπὶ τοῦ τελευταίου πολέμου, ἕως φροθυμένη ἐκείθε, Ρωσικὴν εἰσβολὴν, ἧτις προβαίουσα εἰς τὰ ἐνδότερα ἵππικαί ἴσως καὶ αὐτὴν τὴν πρωτεύουσιν. Ὅθεν ὁ στρατηγὸς Χέμιτσερβίτς 30,000 στρατιώτας τότε ἐπὶ μῆνας ἕξ καὶ ἐπέκεινα πρὸς ἀνέγερσιν αἰσιχηθῶν τιμῶν καὶ παρερῶν ὄχυρωμάτων εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον σκοπὸν χρησιμεύοντων. Ἀλλὰ σήμερον τὸ σχέδιον τῆς ὄχυρωματικῆς σειρᾶς, ἐκτείνεται ἀπὸ Τριενοβιτσίου κατὰ μῆκος: Βλαχίας καὶ Μολδαβίας: μέχρι τῆς Ρωσικῆς Πολωνίας.

Ἐκτίσθησαν προσέτι δύο νέα φρούρια ἐν Ἰταλίᾳ (Sainte Lucie) πρὸ τοῦ Οὐκράνω, ὥστε τὸ φρούριον τοῦτου γίνεται μετὰ τὸ τοῦ Κομόρνυ τὸ ἰσχυρώτατον τοῦ Βασιλείου.

ΒΑΡΑΡΙΑ.

Νέον κινονισμόν στρατιωτικῶν γυμνασίων κατέστρωσεν ὁ ὑποστράτηγος Ἑρμάν, ὅστις ἤδη καὶ ἐνεκρίθη μετὰ τὰ πρῶτα δοκίμια.

— Ὁ Βαυαρικὸς στρατὸς σύγκειται ἐξ ἐνὸς συντάγματος τῆς φιλκῆς, δεκαπέντε πεζικοῦ, ἐξ ταγματῶν ἀκροβολιστῶν, δύο συνταγ. πυροβολιστῶν, ἐξ συνταγμ. εὐκινίτου ἵππικοῦ, δύο λόγων ἱατροῦ, τριῶν συνταγ. πυροβολιστῶν, δύο λόγων ἐργατικοῦ, ἐνὸς συνταγ. μηχανικοῦ καὶ δύο λόγων φρουρᾶς. Τὸ πεζικὸν σύνταγμα περιλαμβάνει 3048 ἄνδρας: μετὰ τῶν αξιωματικῶν σύγκειται ἐκ τριῶν ταγματῶν, τὸ δε τάγμα ἔχει ἕνα λόγον ἀκροβολιστῶν. Τὸ τάγμα τῶν ἀκροβολιστῶν συγκροτεῖται ἐκ πέντε λόγων καὶ περιλαμβάνει 909 ἄνδρας ὡς ἐπὶ πολέμου. Τὸ σύνταγμα τοῦ ἵππικοῦ σύγκειται ἐξ ἑπτὰ λόγων, 1249 ἄνδρων καὶ 1060 ἵππων. Ὁ λόγος τοῦ ἱατρικοῦ περιέχει 243 ἄνδρας. Τὰ δύο συνταγ. τοῦ πυροβολιστοῦ μετὰ τῶν ἐφορευτικῶν περιλαμβάνουσιν ἕκαστον 3 303 ἄνδρας, 67 κέλτας, εἴτε σελλοφόρους ἵππους καὶ 336 ὑποζυγίους ὡς ἐπὶ πολέμου. Οἱ δύο λόχοι τοῦ ἐργατικοῦ ἔχουσι 152 ἄνδρας ἕκαστοι. Τὸ σύνταγμα τοῦ μηχανικοῦ συγκροτεῖται ἐξ 8 λόγων καὶ περιλαμβάνει 1,039 ἄνδρας ὡς ἐπὶ πολέμου.

Ἡ σωματοφυλακὴ (Hartschiere) φρουρεῖ τὰ ἀνάκτορα. σύγκειται δὲ ἐκ δύο ἀντιστρατήγων, δύο ὑποστρατήγων, ἐνὸς ταγματάρχου, ἐνὸς διακτόρου (πασπαστοῦ) δύο ἱατρῶν κτλ.

Τὸ ἐπιτελεῖον ῥημισθῆν τῷ 1822 προσέλαθε τὴν ἀπόθεκην τοῦ πολέμου καὶ τὸ τοπογραφικὸν ἀρχεῖον: ἔχει δὲ ἀρχηγὸν τὴν ἀντιστρατήγῳ Vonder Marek καὶ σύγκειται ἐξ ἐνὸς μετάρχου, ἐνὸς μετάρχου, τριῶν συνταγματάρχων, δύο ἀντισυνταγματάρχων, ἑπτὰ ταγματάρχων, ὀκτώ λοχαγῶν καὶ ἐνὸς γραμματέως. Τὸ τοπογραφικὸν ἀρχεῖον ἐξ ἐνὸς διευθυντοῦ, ἐνὸς καταλυμακτοῦ, τριῶν λοχαγῶν, δεκαοκτὼ ὑπολοχαγῶν, ἑπτὰ ἀλυπολοχαγῶν, ἐνὸς χαρὰκτῶ καὶ ἑπτὰ μαθητῶν διὰ τὸ ἐργαστήριον τῆς χαρτῆσεως.

Ἡ χωροφυλακὴ συσταθεῖσα τῷ 1812 ἐξ ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν δια εκτεμένων περιλαμβάνει 2000 ἄνδρας: ὑπάρχει δὲ μεμερισμένον κατὰ λόχους πεζῶν καὶ ἀποσπάσματα ἵππέων εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Τὸ πυροβολικὸν διοικούμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιστρατήγου Brandt συνεχροτήθη τῷ 1822: περιλαμβάνει δὲ τρία συντάγματα, τὸ συμβούλιον τοῦ σώματος, καὶ τὸ διευθυντήριον τῶν ὀπλοουργιῶν μετὰ δύο λόγων ἐργατῶν.

Τὸ μηχανικὸν ἀρχόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιστρατήγου Kellerbant de Schleithaim ἐκανοίσθη τῷ 1851, περιλαμβάνει δύο συνταγματάρχας, 2 ἀντισυνταγματάρχας, τέσσαρας ταγματάρχας, δεκαεννέα λοχαγοὺς, δεκαοκτὼ ὑπολοχαγοὺς, εἴκοσιν ἀνθυπολοχαγοὺς, ἕνα ἀποθη-

κοφύλακα, τέσσαρας Ιατρούς, δύο καταλυματίας, δύο γραφεῖς, ἑνὴν εἰσηγητὴν καὶ ἓνα ἱππιατρὸν.

Τὸ ἱατρικὸν σῶμα περιέχει τὸν ἀρχιματρὸν, ὑποστράτηγον, ἑνὴν ἱατρὸν ἀνώτερον συνταγματάρχην, τέσσαρας ἱατρούς ταγματάρχην, τριακονταπέντε ἱατρούς τῶν συνταγμάτων λοχαγοῦς, πενήκοντα ἱατρούς ταγμάτων ὑπολοχαγοῦς καὶ ἑβδομήκοντα ἑξα δευτεροβάθμιους ἱατρούς ἀνθυπολοχαγοῦς.

Τὸ πυροβολικὸν καὶ τὸ πεζικὸν φέρουσι πυρεκροτικὸν τυφέκιον μετὰ ἔγχους (βαϊονέτας) καὶ δίστομον σπάθην· ὁ λοχίας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἀριστοὶ τῶν ἀρκεβολιστῶν ἑκάστου τάγματος, καθὼς καὶ οἱ λοχαγοὶ τούτων, φέρουσι τὴν καρβίναν τοῦ δόρου μετὰ σπαθίου ἔγχους. Οἱ θωρακοφόροι, ἔχουσιν εὐθείαν τὴν σπάθην, ζεῦγοι πιστολίων καὶ γερμανικὸν ἐπίππιον. Οἱ δὲ εὐκίνητοι, εἴτε ψιλοὶ ἱππεῖς καὶ τῆς σπάθην, μωσχέτον πυρεκροτικὸν καὶ πιστόλιον μετὰ Οὐγγρικοῦ ἐπίππιου.

ΓΑΛΛΙΑ.

Πολλὸς ἐγένετο λόγος ἀπὸ τινων ἡμερῶν περὶ τῆς εἰς Γαλλίαν ἀφίξεως τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Ρωσσίας Κωνσταντίνου. Ἐλθὼν εἰς Παρίσιους τῇ 20 Ἀπριλίου ἠξιώθη λαμπρῶς· ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ ἀνωτάτου βασιλέως, εὖρε δὲ καὶ τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ συναπαθείας δείγματα. Παρευρεθεὶς ὕστερον ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἐπιθεωρήσει κατὰ τὸ ἀρκεβολικὸν πεδὸν μετὰ τοῦ περικλεοῦς ὑπεραριστοῦ τῆς Σεβαστοπόλεως. Τότε βεβη, νέου ἄλλων Συρακουσῶν Ἀρχιμῆδου, μετέβη εἰς τὸ φρούριον τοῦ Vincennes, εἶδε τὰς σιοπευτικὰς γυμνασίας τοῦ αὐτοῦ· σὺν βασιλέως, πυροβολήσας καὶ αὐτὸς μετὰ μεγίστης δεξιότητος· εἰς τὴν ἐπεσκέφθη πολλὰ ἄλλα στρατιωτικὰ καταστήματα, οἷον τὸ σχολεῖον Σαιν Cyg, τὸν οἶκον τῶν ἀπομάχων, μάλιστα δὲ τὴν γενικὴν ἀποθήκην τοῦ πολέμου, ἧς εθαύμασε τὸν τεχνικὸν πλοῦτον καὶ τὰ ἐπισημονικὰ κειμήλια, δηλ. χειρόγραφα, χάρτας, σχέδια, μνημεῖα ἱστορικὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

— Κατ' ἀπόφασιν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἐγένετο προσθήκη τριῶν ἑκατοστῶν φράγκου κατ' ἡμέραν ἐπὶ τοῦ μισθοῦ ἑκάστου ἀνδρὸς τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ (καθὼς πρότερον τοῦ τῆς ξηρᾶς) διὰ τὴν ὑπάρχουσαν τῶν ἐπιτηδείων ὑπερτίμησιν. Ἡ αὐξήσις αὕτη ἀπετέλεσε ποσὸν 104,860 φράγκων.

— Ἐκ διαφόρων ἀνωτέρων ἀξιοματικῶν ἀποθανόντων ἐτάχθη ἀναφέρεται καὶ ὁ ἀντιστράτηγος Ωπικ χρηματίας· πρὸ τινων ἐτῶν

καὶ πρόεδρος τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐτελεύτησε δὲ ὁ εἰρημῆνος, ἀναφλεγέντος τραύματός τινος, ὅπερ ἔφερον ἀπὸ τῆς ἐν Fleurus μάχης 1815.

— Ἑκατὸν χιλιάδες νεοσυλλέκτων προσφέρονται ὑπὸ τῶν ἐπαρχικῶν τοῦ βασιλείου κατὰ λόγον τοῦ πληθυσμοῦ ἑκάστης, κατὰ τὸ αὐτοκρατορικὸν ψήφισμα 8 Ἀπριλίου τάξαν τὴν μὲν ἐναρξίν τῆς ἐργασίας τῶν ἀναθεωρητικῶν συμβουλίων εἰς τὴν 30 Ἀπρίλ, τὴν δὲ λήξιν εἰς τὴν 10 Ἰουνίου. Ἄλλ' οἱ ὀριστικοὶ κατάλογοι ἐκδοθήσονται τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἡ δὲ διανομὴ κατὰ τόπους παραπέμπεται εἰς τὸν ἐρχόμενον Ἰούλιον.

ΑΓΓΛΙΑ.

Αἱ κατὰ τῆς Κίνας στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς Ἀγγλίας ἦσαν μέχρι τινός 40,000 ἄνδρες. Τὸ ναυτικὸν τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἀπέπευσεν εἰς τὰ παράλια τῆς πολεμουμένης χώρας, ὅπου ὁ στόλαρχος Σεμούρς ἐλίχθη καὶ ἄλλα πλοῖα ἐπικουρικὰ ἐκ τῆς μοίρας τοῦ Βιρηνικοῦ Ωκεανοῦ. Ἡ ὀλλανδικὴ κυβέρνησις ἐπέμφεν ἐν πολεμικῶν ἀτακτικῶν πρὸς βοήθειαν, ἡ δὲ Περτογγαλλικὴ διεύθυνε τρία πλοῖα πολεμικὰ μετὰ 400 ἐπιπέκτων μαχητῶν. Οἱ Κινέζοι ἀμυνόμενοι ἐκδικοῦνται ἀγρίως τοὺς Ἀγγλοὺς οὐ μόνον διὰ τῶν ὀπλων, ἀλλὰ καὶ διὰ φτυράκων καὶ δολοφονιῶν καὶ πυρκαϊῶν. Ἄλλ' οἱ Ἀγγλοὶ προβαίνοντες ὁσημέραι· ἐπαπειλοῦσι μεγάλην καταστροφὴν, μεταχειρίζονται δὲ πάντα τὰ νεώτερα τῆς πολεμικῆς τέχνης μηχανήματα, ἐν οἷς καὶ τηλεβόλα λαγκαστρικὰ δοκιμασθέντα μὲν ἐσχάτως καὶ ἐν Βαλτικῇ, πολὺ δὲ τελειοποιηθέντα ὕστερον.

— Ὁ δούξ Κανταβριγίας, ὑπέρτατος στρατάρχης τῶν Ἰαγγλικῶν δυνάμεων, ἐξεδωκε τὸ ἀκόλουθον προάγγελμα. α Ἀπ' Ἰανουαρίου 1858 οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐπιτελείου, πρὶν ἐξετασθῆ. Οἱ ὑπασπισταὶ ὀφείλουσιν ἴν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἔμαθον μίαν ξένην γλῶσσαν, τὰς γυμνασίας τοῦ συντάγματος, τὴν πεδινὴν ὄχυροποιίαν, τὴς ἀρχὰς τῆς στρατηγίας καὶ τακτικῆς, ἐκτελοῦσι δὲ τοπογραφικὴν κατόπτειυσιν ἐκ πρώτης ὀψεως. Οἱ ταγματάρχαι ἐκτός τῶν γνώσεων τούτων ἀπαιτεῖται ἵνα γνωρίζωσι κατὰ βάθος τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς καὶ νόμους. Οἱ δὲ καταλυματία· ἵνα ὀμιλῶσι καὶ γράψωσι τοῦλάχιστον μίαν ξένην γλῶσσαν, γινώσκωσι δὲ τὴν στρατιωτικὴν γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν, τὴν γεωμετρίαν, τριγωνομετρίαν, τὰ στοιχεῖα τῆς μηχανικῆς, τῆς ὑδροστατικῆς καὶ τῆς γεωλογίας, τὴν χωρομετρίαν, τὴν γεφυροποιίαν, τὴν ὄχυροματικὴν, τὴν κατα-

ἐκεῖνη τῶν ἐγγυμάτων, τὴν στρατοπεδευτικὴν, τὴν τάκτικὴν καὶ τὴν στρατηγικὴν διευθύνοντες καὶ παντοίας στρατιωτικὰς τάξεις ἐν τοῦ τόπου. β

— Ἐλαβον 153 παράσημα τῆς ἐντίμου λεγεῶνος (1) τῶν Γάλλων δι' ἄφορον: Ἄγγλοι διαπρέψαντες κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον δηλ. 86 μὲν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, 57 δὲ τοῦ ναυτικοῦ. Ἐκ τούτων ὁ ἀντιναύαρχος Ἰάκωβος Δυνδὰς ἠξιώθη τοῦ μεγαλοσταυραρχοῦ ἢ δ' ὀπωναύαρχου, Χούτσων Στίουαρτ τοῦ τῶν ταξιαρχῶν κτλ.

ΕΛΛΑΣ.

Ὁ Ὑπομάρχης Τριφυλίας

Πρὸς τὸν Ἐκδότην τοῦ Ἀπομύχου.

Εἰς Ἀθήνας

Ἐπιθυμοῦντες νὰ συνδράμωμεν τὸ ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν ἀξιομακρικῶν σινει φέρομεν, τὸ κατὰ δύναμιν, δραχμῶν ἑξήκοντα* πληρονομήσας κατὰ μῆνα ἐκ τοῦ μισθοῦ μας ἀπὸ δραχμῶν ἑξ. Ἐν αὐταῖς θελεῖ συμπεριλαμβανέσθαι καὶ ἡ ἐτήσιος συνδρομὴ μας.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 2 Ἰουνίου 1857.

Ι. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ.

Σ. Σ. Δημοσιεύοντες τὸ ἀνω ἔγγραφον τοῦ ὑπομάρχαρχου Κ. Ἰ. Σταυριανοῦ κηρύττομεν αὐτὸν εὐεργέτην τῶν ταμείων τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ ἄξιον παντὸς ἐπαινοῦ. Τὸ παράδειγμα τῆς φιλανθρωπικοῦ γενναιότητος τούτου ἀκολουθήσωσιν οἱ εὐποροῦντες.

(1) Légion d'honneur· τοῦτο κατὰ γράμμα μεταφράζοντες ἀπειρόκαλοι τῆς Ἑλληνικῆς μούσης λέγουσι λεγεῶνα τῆς τιμῆς! Σ. Μ.

ἘΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ἈΓΑΘῆ ΤΥΧῆ

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν

Ι. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ, Ὑπομάρχης.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σύνδψις τῶν κατὰ τὴν Κριμαίαν πρωτίστων πολεμικῶν συμβάντων. —
πτικὴ ἔκθεσις ἐπὶ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ χρήσεως τοῦ πυροβολικοῦ. (Συνέ-
— Περὶ ἀποβιώσεων κατὰ τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς στρατοὺς. — ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐκ τῶν Κ. Ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ Στρατοῦ μᾶς παρετήρησαν ὅτι κατὰ λάθος δὲν
ριηλθεν εἰς αὐτοὺς ἡ Ἀγγελία τοῦ Ἀπομάχου, ἡ
καταγραφῶσιν ὡς συνδρομηταί· ἐξαποστέλλομεν
πάντας τὸ φυλλάδιον, καὶ ὅστις δὲν εὐχαριστηθῆ
θέξῃ τῆς τιμῆς νὰ συνδράμῃ τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφ-
τοῦ Στρατοῦ, παρακαλεῖται νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ. ἂ μ ἐσ

Ὅστις ἐκ τῶν μὴ καταγραφέντων ὡς συνδρομη-
δεχθῆ τὸ πρῶτον φυλλάδιον τοῦ Ἀπομάχου, λογί-
συνδρομητῆς ἐπὶ ἓν ἔτος.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ἀπομάχου εἰ-
δημοσίουσιν καθ' ἑξαμηνίαν μετὰ τοῦ γενικοῦ καταλό-
τῶν Κ. Κ. Ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ,
ὃν θέλουσι διακρινεσθαι ὡς συνδρομηταί τοῦ Ἀπομά-
χου.

Ὅστις ἐν τῇ ταμιεῖᾳ αὐτοῦ ἀγαθότητι προσ-
πλέον τῶν 50 δραχμῶν τῆς ταμιεῖας τῶν χηρῶν
ὄρφανῶν θέλει ἀνακηρύττεσθαι ταμιεῖον τῶν χηρῶν
γέτης τοῦ ταμείου καὶ θέλει δημοσιεύεσθαι τῆς ταμιεῖας

Ὅσάκις ἀλλάσσουσι τόπον διαμονῆς οἱ συνδρομηταί
ἀποποιῶσιν ἀρμολίως τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἀπομάχου